216 NOV 29 1954

VIENYBĖ

LXVIII M., 45 N. 412 BEDFORD AVE., BROOKLYN 11, N. Y. LAPKRIČIO (NOV.) 19 D. 1954 M. ● KAINA 10c.

DABAR

Tuščias debesys
"Garbės ordenas"
Akys prastos — a?
Rinkimams praėjus

JUOZAS TYSLIAVA

Atrodo, kad iš didelio debesio nebus lietaus.

Senatorius Bridges sako, kad debatai dėl McCarthy ardo šalies vienybę, kuri, girdi, mums taip reikalinga.

Siuloma kompromisas po kompromiso.

Anot senatoriaus Case, "žmonės yra linkę kalbėti taip, lyg jie ištikrųjų taip manytų."

Kitais žodžiais, dangus virš Kapitolio blaivosi ir Šventoji Dvasia nusileidžia senatoriams ant galvų.

Kiek tai liečia republikonus, atrodo, kad McCarthy atveju jiems turėjo įtakos ir šie rinkimai.

***

Po garsiosios dekados Maskvoje daugelis Lietuvos menininkų buvo apdovanoti vadinamais garbės ženklo ordenais.

Pavyzdžiui, Tiesoje pranešama:

"Kubertavičius Petras, Andriaus sūnus, Kauno jaunojo žiūrovo dramos teatro aktorius, po dekados, apdovanotas garbės ženklu ordenu".

Toliau tas pats trafaretas:

"Vainiūnaitė Kubertavičienė Antanina, Juozo dukt ė, Kauno muzikinio dramos teatro artistė, po dekados, apdovanota garbės ženklo ordenu."

***

Sovietų okupuotoje Lietuvoje gyvenimas dabar yra toks laimingas, kad žmonės savo giminėms Amerikoje net laiškų neberašo...

Mat, laimingi žmonės neturi istorijos...

Vienas buvęs amerikietis, buvęs Laisvės skaitytojas, kuris dabar Lietuvoje siuva drabužius, kartą vienam savo draugui Amerikoje, šio laikraščio skaitytojui, parašė:

"Prisitaikant prie sąlygų, galima gyventi...'

Bet tai buvo pirmas ir paskutinis laiškas.

Vėliau buvęs amerikietis nutilo, kaip žado netekęs.

***

Neseniai tas pats mūsų laikraščio skaitytojas gavo laišką iš to paties miesto, kur buvęs amerikietis siuva drabužius.

"Parašiau atgal ir užklausiau, kodėl jis man nerašo",— pažymi mūsų skaitytojas.

Netrukus jis gauna atsakymą, kuriame pranešama, kad buvęs amerikietis "dirba... taisydamas.... drabužius", bet "rašyti negali, nes akys prastos..."

"Akys prastos rašyti, o į adatą siūlą įverti gali",— ironiškai pastebi skaitytojas.

***

New Yorko spauda rašo, kad milijonieriui Harrimanui ir jo šeimai rinkimų agitacija kaštavusi 30,000 dolerių.

Ką gi tai reiškia milijonieriui, kuris New Yorko valstybėje tik vieno miško turi 20,000 akrų?

Tiesa, mūsų draugas Antanas Varnas, Lietuvių Demokratų Komiteto pirmininkas, ragindamas lietuvius balsuoti už Harrimano kandidatūrą, skelbė, kad "demokratų partija yra dirbančiųjų žmonių partija..."

Ar tuo norėta pasakyti, kad republikonų partija— bedarbių partija?

Rinkimams praėjus, galima ir atvirtau pasikalbėti,—ar ne, Antanai?

KĄ PASAKOJA IŠ LIETUVOS ATBĖGĘ MŪSŲ TAUTIEČIAI

Po nuotykingų išgyvenimų Vak. Europą pasiekė du mūsų tautiečiai, darbininkas Mykolas Bakanas ir tarnautojas Vladas Mironas. Abu pačiame amžiaus stiprume vyrai. Bėgo, kaip pažymi, negalėdami ištverti sovietinio teroro ir tenykščių gyvenimo sąlygų. Atvykusieji iš Lietuvos jaučiasi laimingi ištrūkę į laisvę ir čia galėdami pradėti žmonišką gyvenimą kurti iš naujo. Džiaugiasi nusikratę sovietiniu teroru, skurdu ir nuolatine baime, kurie persekioja pavergtuosius kiekviename žingsnyje.

Atbėgusieji patvirtino visą eilę laisvinimo veiksniams jau iš anksčiau žinomų faktų, savo naujausiai atneštomis žiniomis jų turimą medžiagą papildydami ir kai kur patiksindami.

Kaip bolševikai "globoja" istorinius paminklus ir lietuvių tautos šventoves.

Maskvos radijas prieš kiek laiko pasigyrė, kad bolševikai pradėję taisyti palaimintojo Baziliaus katedrą, esančią Raudonoj aikštėj, netoli Kremliaus. Tai esąs puikus architektūrinis paminklas, puspenkto šimtmečio senumo. Taigi, rusai savo paminklus restauruoja ir globoja, o Lietuvos kultūrinius ir architektinius paminklus bei tautos šventoves naikina. Štai kad ir tik ivename Vilniuje nuversti Trys kryžiai, nuo Vilniaus katedros stogo pašalintos statulos, o ji pati uždaryta, senieji jos baldai išvežti, jų dalis perduota partijos centro komitetui.

Atbėgusieji pareiškė, kad **pokariniais metais okup. Lietuvoje nerestauruotos nei istorinės pilys, nei kiti žymesnieji architektūariniai paminklai.** Palikti be reikalingos globos, jie tik nyksta. Dėl tos pačios priežasties garsioji Pilis viešai naikinama. Paprastai jei kur reikia Kauno statybai pamatams akmenų, tai pasiunčia sunkvežimį į Pilį ir iš jos sienų ima sau akmenis. Ir niekas sau galvos nelaužo, kad taip Pilis griaunama. Priešingai, dar daugiau: užsieniui ir per radijus skleidžiama propaganda, kad "restauruojamos pilys". Tarp sovietiniame pranešime neminimos Kauno pilies ir pranešime paminėtosios Trakų pilies yra nebent tas skirtumas, jog Trakų pilis nėra taip barbariškai griaunama, kaip Kauno pilis. Šiaip bolševikai daug kur giriasi ir prisiskiria sau nuopelnus dar Nepr. Lietuvos laikais atliktai siais darbais ar tada pravestu istorinių paminklų restauravimu.

Karo Muziejaus Sodelyje visi kryžiai pašalinti, nuversti, Nežinomam Kariui pastatytas paminklas ir Laisvės statula, pašalinti okupantui nepatikę lietuviškieji N. Lietuvos laikais pastatyti paminklai. Vietoje jų pastatytas paminklas kruvinajam čekos budeliui Dzeržinskiui. Karo Muziejaus vidus bolševikiškai pertvarkytas, pats muziejus pavadintas "Karo istoriniu muziejum" ir pritaikytas raud. armijos bei kompartijos propagandai. Muziejaus laikrodis eina, o kurantai subolševikinti. Tebėra ir patrankos, tačiau Muziejaus sodelyje jokių iškilmių nėra.

Žmonės kalba, kad iš Kauno centrinių kapinių bus padarytas parkas. Jose nebelaidojama jau nuo pereitų metų — mirusius palaidoti veža į Petrašiūnus arba į Aleksotą. Dabar esąs duotas įsakymas: kas nori — teisėtkasa savo artimuosius ar gimines ir tepasilaidoja kitur. Buv. min. pirmininko J. Tūbelio kapas tebestovi nesugadintas. Vokiečių evengelikų kapų koplyčia tebėra.

Prezidentūroje įsikūrusi rusų kariuomenės įgula, buv. Min. Kabineto rūmuose — įsitaisė kom. partijos Kauno miesto komiteto kai kurie skyriai. Prisikėlimo bažnyčios kryžius nuimtas, joje pačioje 1952 1953 metais buvo popieriaus sandėlis, atejty žada įtaisyti fabriką. Prekybos ir Pramonės rūmuose yra Kauno miesto viešoji biblioteka. Buv. Chemijos Instituto griuvėsiai baigiami valyti. Taupomųjų Kasų rūmuose įsitaisęs miesto vykdomasis komitetas (savivaldybė). Karininkų Ramovėj — raud. armijos "namai". Abu keltai, kadangi buvo per karą nesunaikinti, tebeveikia.

Geležinkelio tiltas atstatytas, bet per jį pėsčių neleidžia eiti. Žmones ir vežimus kelia gretimas keltas. Tik per potvinius, kai eina ledai ir keltas negali veikti, žmonės leidžiami per geležinkelio tiltą. Viliampolės tiltas neatstatytas, yra tik laikinis, medinis, siauras. Aleksoto tiltas atstatytas, bet konstrukcija pakeista, ir jis pats truputį praplėstas. Panemunės tiltas neatstatytas. Ligi šiol buvo įtaisyti 2 kabantieji lieptai, kuriais eidavo žmonės po vieną į vieną pusę ir po vieną — į kitą. Kadangi lieptai siūbuoja, dėl to senesnio amžiaus žmonės ir moterys jais maža naudojasi. Kabantieji lieptai žmonių buvo vadinami "bezdžionių tiltu."

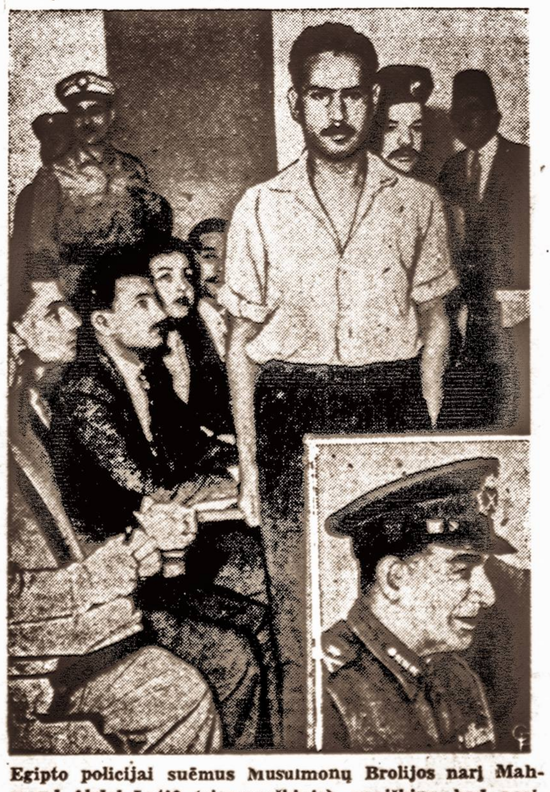

Egipto policijai suėmus Musulmonų Brolijos narį Mahmoud Abdel Latif (vienmarškinis), paaiškino, kad pasikėsinimas nužudyti premjerą Nasser esąs įveltas prezidentas Naguib (kampe). Todėl prezidentas Naguib pašalintas ir dabar jis yra namų arešte.

Manhatteano dangoraižių kaimynystėje, New Yorko uosto vandenyse, guinčioje Gubernatorių saloje (Governors Island) neseniai įvyko kariški manevrai, kuriuose dalyvavo Firmosios Armijos kariai, daugumoje Korėjos veteranai.

MES ESAME TOLI PAŽENGĘ SAVO KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Pareiškė Antanas Olis, kalbėdamas metiniame Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime, įvykusiame lapkričio 13 d. New Yorke

Ateinantį birželio mėnesį sukaks 15 metų kai Lietuvos žmonės, kurie dar likę gyvi, kenčia komunistinę vergiją.

Kokia buvo Amerikos valdžios laikysena, Lietuvos atžvilgiu per tuos daugiau kaip 14 metų?

1940 m. birželio 15 d. rusai okupavo Lietuvą. Pirmas tos okupacijos atgarsis buvo pareikštas Amerikos Valst. Departamento proteste (liepos 23 d., 1940 m.) Under Secretary of State Sumner Wells pareiškė, kad Jungtinės Valstybės niekados nepripažins tokios okupacijos. Tokios pat aukštos moralinės vertės antras diplomatinis dokumentas, pavadintas Atlanto čarteriu, buvo paskelbtas apie metus laiko vėliau, būtent, 1941 m. rugpiūčio mėn., kada Churchillis su Rooseveltu kariškame laive Atlanto vandenyne, norėjo pademonstruoti pasauliui, kad Britanija ir Amerika siekia vien tarptautinio teisingumo ir mažoms pavergtoms tautoms laisvės.

Bet, mėnesiui praslinkus — 1941 m. rugsėjo 7 diena, įvyksta Japonų ataka prieš Pearl Harbor, ir visas Jungtinių Valstybių nusistatymas link mažųjų tautų teisių ir jų laisvės staiga pasikeitė. Jungtinės Valstybės jau aktyviai įtraukiamos į didžiąsias antrojo pasaulinio karo liepsnas. Prezidentas Rooseveltas ir Valst. Departamentas pirmoje vietoje galvojo apie karo laimėjimą, o mažųjų tautų laisvės bylos buvo nustumtos. Hitleris taip buvo išgąsdinęs Rooseveltą, kad pastarasis užmiršdamas visus pirmesniuosius kilnius pareiškimus mažųjų tautų teisių ir laisvės reikalų, nutarė visaip pataikauti komunistams, tikėdamas tuo būdu įtraukti Staliną į karą kaip sąjungininką. Išvadoje Jungtinėse Valstybėse susidarė Lietuvos laisvės bylai visiškai nepalanki atmosfera. Tais karo metais, būtent 1942, 43, 44 ir 1945, jei kas viešai kada pakalbėdavo už Lietuvos laisvės atstatymą, Amerikos valdžios pareigūnai raukydavosi. Girdi, komunistai gali interpretuoti tokias kalbas kaip antirusiškas. Girdi, Stalinas gali pyktelėti ant Roosevelto ir neiti į pagalbą prieš Hitlerį. Jeigu drįsai pasisakyti prieš komunistus, tave pavadindavo fašistu. Girdi, sabotuoja Amerikos karo pastangas... Amerikos visuomenė buvo taip paveikta, kad į Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimus buvo sunku gauti bet kurį kongresmaną, O Valst. Departamento pareigūnas —gink Dieve,— ištolo nedrįso rodytis.

Tame laikotarpyje įvyko slaptos mūsų atžvilgiu nelaimingos Teherano ir Jaltos konferencijos. Teherano konferencija 1943, o Jaltos konferencija vasario mėn. 1945 metais, kada Rooseveltas buvo visiškas ligonis, nes balandžio mėn. jis mirė. Kas tose konferencijose buvo sutarta, nei Amerikos visuomenė, nei kongresas iki šiol dar nežino, bet kad Lietuvos ir kitų mažųjų tautų sąskaiton Stalinas daug laimėjo,

(Nukelta į 4 pusl.)

APLINK PASAULĮ

● Kancleris Adenaueris pranašauja, kad Prancūzijos parlamentas ratifikuos Paryžiaus sutartis. Anot jo, "Vakarų Vokietija taip pat turi ratifikuoti, nes mes neteksime draugų pasaulyje."

● Alžyro sukilėliai tebeveikia. Netoli Aures nukapotos telefono linijos ir, atrodo, sukilėliai koncentruojasi Chela apylinkėje. Prancūzų policija suėmė septynis teroristus Pasteuro miestelio užpuolime ir kitą grupę netoli Orano.

● Izraelio premjeras Sharett pareiškė, kad jo vyriausybė stengiasi susitarti su visomis tomis valstybėmis, kurios turi specialius interesus Viduriniuose Rytuose.

● Iš anapus geležinės uždangos pranešama, kad Kremlius stengiasi sudaryti Rytų Europos valstybių gynybos santarvę, kuri atsvertų NATO. Tuo reikalu numatoma šaukti konferencija, ypač jeigu Vakarų valstybės atmestų Kremliaus pasiūlymus šaukti "saugumo" konferenciją.

● Penki Kongresinio Atominės Energijos Komiteto nariai, priešaky su sen. Bricker, atskrido į Honolulu kalbėtis dėl Eisenhowerio "atominės taikos plano" vykdymo.

Britų komisijonierius MacGillivary sako, kad anglų saugumo jėgos baigiančios likviduoti raudonuosius Malajuose.

● Iš Tokijo pranešama, kad narkotikai ir komunistai kenkia Japonijos ginklavimosi pastangoms.

Po 53 dienų kelionės aplink pasaulį, grįžo namo Japonijos premjeras Yoshida. Manoma, kad lapkričio 30 d. specialioje parlamento sesijoje kilsią karšti debatai, kurių pasekoje Yoshida gali atsistatydinti.

● Brig. gen. Lidberghas gavo tarnybinį paskyrimą Pentagone. Be kitų aviacijos tarnybos pareigų, Lindberghas studijuos naujausią sprausminių lėktuvų rūšį.

● Kinijos nacionalistų žinių agentūra skelbia, kad 14 Rytų Vokietijos armijos karininkų atvykę į komunistinę Kiniją padėti ruošti Formozos invazijai planus. Tuo reikalu komunistinės Kinijos karinė misija lankėsi Rytų Vokietijoje.

● JAV pagalbos misijos galva, Leland Barrows, sako, kad daugiau kaip 515,000 bėgilų iš Šiaurės Vietnamo yra prisiglaudę Pietų Vietnamy.

● Khartoum, Sudano sostinės universiteto studentai sukėlė riaušes, protestuodami prieš gen. Naguib pašalinimą iš Egipto prezidento vietos. Naguib yra gimęs Sudane.

"Taikingas sambuvis"

Prez. Eisenhoweris spaudos atstovams pareiškė, kad principe Jungtinės Valstybės turėtų jieškoti taikos su Sovietų Sąjunga. Ypač jei tuo būdu būtų galima išvengti pasaulinės katastrofos.

Bet apie vadinamą taikingą sambūvį (peaceful coexistence) kiek kitaip išsireiškė Valstybės sekretorius Dulles. Jis sako, kad "taikingas sambūvis" Washingtone nereiškia tą patį, ką jis reiškia Maskvoje. Faktinai, Valstybės sekretorius sako, "tas terminas nereiškia tą patį visiems žmonėms ir net visiems mūsų valdžios paregūnams".

Washingtono sluogsniuose vyrauja įsitikinimas, kad sovietai, kalbėdami apie "taikingą sambūvį", nėra nuoširdūs.

Nežiūrint sovietų kalbų apie taiką, subversyvė komunistų veikla pasaulyje tebevyksta.

Puikiausia mada Floridoje — skrybėlė ir skėtis.

● JAV aviacijos karininkų grupė iš Tokijo nuvyko į šiaurinę Japoniją, kad vietoje galėtų ištirti amerikiečių bombonešio nušovimo aplinkybes. Japonų spauda rašo, kad "mažiausia 50 kartų" sovietų lėktuvai paleidę įspėjamuosius šūvius į japonus, mėginusius tirti tą vietą.

● Prancūzijos premjeras Mendes-France, kalbėdamas Montrealio prancūzams, pareiškė, kad Prancūzija yra pasiryžusi stipriai laikytis Vakarų valstybių sąjungos.

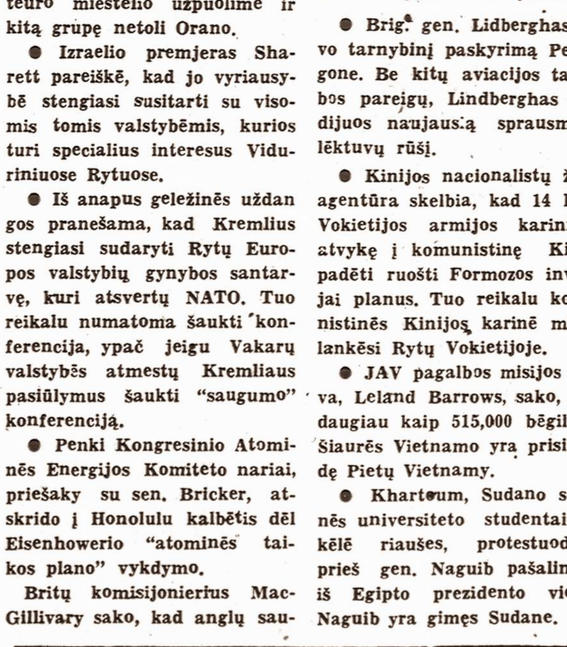

Premjeras Churchilis lankosi Harrow universitete, kuriamė jis savo laiku studijavo teisę.

ČIURLIONIEČIAI PHILADELPHIJOJE

Čiurlionio meno sambūris, pradėdamas savo veiklos penkioliktus metus, laike vieno mėnesio jau turėjo penkis dainų ir vieną giesmių koncertus. Jų dainas girdėjo Clevelando, Detroito, Toronto, Philadelphijos, Wilkes Barre ir Chicagos lietuviai..

Čiurlionečių koncertas Philadelphijoje įvyko spalio 3 d., Old Opera House rūmuose. Koncertą ruošė Lietuvių Bendruomenės valdyba, vadovaujama veikliojo pirmininko Balio Raugo, talkininkaujant gausiam būriui tautiečių, kurie pasirūpino čiurlionečių (70 asmenų) globa. Tik suburtomis jėgomis ne taip gausi sąmoningais narlais Philadelphijos bendruomenė pajėgė įvykdyti tokį didelį užsimojimą. Prie koncerto gražaus pasisekimo prisidėjo dar ir ta palanki aplinkybė, kad jis buvo skiriamas Lietuviškojo Rašto 50 metų minėjimui, o jojo pelno likutis aukojamas lietuvių trem tinių Vakarų Europoje sušelpimui. Kilnūs tikslai pasiekė jautrias tautiečių širdis: čiurlionečių klausyti susirinko per 2,000 žmonių. Tokiais skaičiais nedažnai gali pasigirti Philadelphijos lietuvių kultūriniai parengimai.

Čiurlionečiai, įvertindami Philadelphijos tautiečių pastangas, patiekė plačią ir turiningą programą — 23 dainas ir 3 tautinius šokius. Dalį dainų žiūrovams karštai prašant, teko kartoti, tuo būdu buvo išpildyta apie 30 kūrinių. Koncertas pradėtas M. K. Čiurlionio įspūdinga giesme "Sanctus" ir baigiant tradicine čiurlionečių daina "Namo". Visos dainos, sudainuotos mišraus, vyrų, moterų su kanklėmis bei vėl mišraus su kanklėmis choru, dalyvaujant įvadiniams solistams — R. Malcanaitei, Petrauskienei, A. Stempužienei, M. Venclauskui, V. Giedraičiui ir A. Kavoliūnui, — praskambėjo tobulai ir įspūdingai. Išskirtinu pasisekimu praskambėjo prof. J. Žilevičiaus įdomiai sukomponuota ir čiurlionečiams skirta daina "Laisvės Tėvynei numylėtai", L. Šimučio harmonizuota "Partizanų daina" ir kitos. Čiurlionečiai jau pirmomis savo dainomis pavergė klausytojų širdis ir su augančia nuotaika dainų garsų sparnais jas nešė į Tėvynę, kur nūdies "laukai nearti, rugiai nesėti..."

Nors čiurlionečių sąstate vyksta normalūs pasikeitimai, aukštam koncertų lygiui tie pasikeitimai įtakos neturi: Čiurlionio sambūris kaip buvo, taip ir tebėra vienas geriausių sambūrių liaudies dainų išpildyme. Tai nuopelnas sambūrio meno vadovų, chorų dirigento Alfonso Mikulskio, kanklių orkestro vadovės Onos Mikulskienės, tautinių šokių vadovės Aldonos Raulinaitienės bei kitų darbuotojų. Patraukli pranešėja, A. Molcanaitė, gražiai atlieka savo valdmenį.

Koncerto metu ir jam pasibaigus, scenoje vyko žiūrovų nuoširdus bendravimas su muzikos ir dainų kūrėjais bei tų kūrinių išpildytojais. Čiurlionečiai pagerbė vieną žymiausių mūsų muzikos kūrėjų, prof. Juozą Žilevičių: jį nuoširdžiai sveikino Alfonsas Mikulskis, o Čiurlionio sambūrio pirmininkas, Jaunutis Nasvytis, į veterano atlapą įsegė čiurlionečių garbės nario auksinį ženkliuką. Koncerto rengėjai sveikino visą sambūrį, su jo garbingų žygių minėjimu, o jo vadovą, Alfonsą Mikulskį, šiais metais minintį lietuviškos muzikos veiklos 25 metų sukaktį. Ta proga jautrias kalbas pasakė prof. J. Žilevičius, LB pirmininkas B. Raugas, dainininkė J. Augaitytė ir kiti asmenys. Kalbėtojai iškėlė Čiurlionio sambūrio reikšmę Tėvynėje ir nūdien po svetimu dangum. Šių gražių kultūrinių iškilmių kaltininkai, — meno vadovai ir solistai buvo gausiai apdovanoti gėlėmis bei dovanomis, o čiurlionečiai papuošti žaliomis rūtomis...

Čiurlionečių įspūdingu koncertu gerėjosi ne vien Philadelphijos tautiečiai. Į koncertą atsilankė daug žymių mūsų veikėjų ir artimesnių ir tolimesnių vietų. Pirmose garbės eilėse matėsi visa Pennsylvanijos Universiteto lietuviškoji profesūra: dr. A. Sennas, dr. A. Salys, dr. J. Puzinas, prof. M. Ražaitis. Be to, Lietuvos Generalinis Konsulas J. Budrys ir Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas V. Sidzikauskas su žmona iš New Yorko, prof. J. Žilevičius ir biografas K. Baltramaitis iš Elizabeth su žmona, dr. V. Trumpa iš Washingtono bei kiti mūsų mokslo, meno ir kultūros darbuotojai. Garbingų svečių tarpe buvo nemažai amerikiečių kultūrininkų, kitų tautybių įvairių sambūrių atstovų. Čiurlionečių koncertas šiame mieste buvo reikšmingas lietuvių tautinės kultūros pasirodymas, pra skambėjęs net už savos bendruomenės ribų.

Kitą dieną čiurlionečiai koncertavo Wilkes Barre. Ten koncertą suruošė nuoširdus lietuvis, kun. J. K. Miliauskas, Šv Trejybės parapijos klebonas ir jo vargoninkas, B. Ramanauskas, talkininkaujami kitų dvasiškių bei veiklesniųjų parapijiečių. Sename angliakasių mieste čiurliosiečiai turėjo ypatingus klaustojus — tik senosios kartos ateivius, kurie daug metų praleidę Amerikoje tebėra nuoširdžiais lietuviais. Čiurlionečių dainos jiems suteikė didelę paguodą, sutiktą džiaugsmo ašaromis...

Vytautas Braziulis

Mirusieji

BALTIMORE, MD.— Lapkričio 4 d. mirė Veronika Mičiulienė, buvusi Sipavičiūtė, kilusi iš Dėkonių kaimo, Šeduvos valsč. Velionė Amerikoje išgyveno 45 metus. Buvo 79 metų amžiaus. Liko vyra Juozas, du sūnūs, keturios dukterys, 13 anūkų ir brolis Andrius Sipavičius, kuris su šeima buvo atvykęs iš Pittsburgho į laidotuves. Be to, liko daug giminių: Bučniai, Urlakiai, Kasarskiai ir kiti, kurie prisiuntė gėlių ir užsakė mišių. Velionė buvo pavyzdinga moteris. Apeigos įvyko šv. Alfonso bažnyčioje. Kalbėjo prelatas Mendelis. Laidotuvių apeigomis rūpinosi K. B. Kačauskas.

Neseniai čia mirė Jadvyga Rudavičienė, kilusi iš Tauragės apylinkės. Liko duktė ir žentas Puišiai.

Taip pat neseniai mirė Ona Andriušiūnienė. Velionė ilgai sirgo reumatizmu. Liko sūnaus žmona ir duktė, neregė Mikalajūnienė.

Čią rasta ant tilto negyva 14 metų amžiaus mergaitė Karolina Vasiliauskaitė.

Ant. Kurelaitis

NERVINĖ

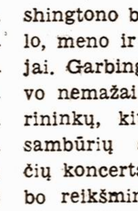

Alexander's Nervinė, kuri turėtų veikti nuo nervų ligų, yra mišinys stiprių ir brangiausių šaknų, žiedų, žievių ir žolių, ir tas mišinys padeda nuo visokių nervų suirimų, galvos skaudėjimų, kvaišimų, isterijos, rūpesčio, susikrimtimo, bemiegės, karščiavimų, išgąsčio, persidirbimo ir kitų nervinių negalavimų. Gerdamas tą mišinį gauni maistą nervams. Šios gyduolės kainuoja $5.00 svaras. Už $2.00 prisiunčiame 5 uncijas. Į Kanadą $2.25.

ALEXANDER'S CO.

414 Broadway

South Boston 27, Mass.

Kaukių balius

WATERBURY, CONN.— Lietuvių Skautų rėmėjai, norėdami padėti skautiškam jaunimui, ruošia priešadventinį tradicinį kaukių balių, kurio visas gautas pelnas bus skiriamas liet. skautams remti.

Skautų rėmėjai gerai žino, kad mūsų jaunimas yra tautos pažiba ir jos ateitis. Todėl jie deda visas pastangas ir iš anks to ruošiasi, kad šis kaukių balius pavyktų kuo sekmingiausiai. Bet, be visuomenės paramos joks gražiausias darbas nėra įmanomas. Todėl mūsų visucmenė yra kviečiama atkreipti dėmesį į šį parengimą ir savo atsilankymu, bent kartą metuose, palaikyti šiuos gražius mūsų lietuviškos buities tikslus. Todėl lapkričio 27 d. 6 val. vak. yra kviečiami visi į Šv. Juozapo parapijos salę, John St. Orkestras, bufetas ir kt.

Įdomiausioms kaukėms bus skiriamos premijos. **J. V.**

Pranešimas

JAV Lietuvių Bendruomenės New Yorko I Apylinės Valdyba praneša, kad Lietuvių Bendruomenės nario knygeles galima įsigyti kiekvieną sekmadienį (pradedant lapkričio 21 d. sekmadieniu) nuo 12 val. iki 1 val. po pietų pas budintį I Apylinkės valdybos iždininką Apreiškimo parapijos mokyklos patalpose — IV klasėje.

Visi lietuviai kviečiami įsiregistruoti L. Bendruomenėj ir nusipirkti nario mokesčio ženklelius, kad galėtume kuo gausiau dalyvauti ateinančiuose rinkimuose į JAV Lietuvių Bendruomenės Vyriausiąją Tarybą ir organizuotai — vieningai vykdytume kitus svarbius lietuvybei išlaikyti uždavinius, kuriuos nusako JAV Lietuvių Bendruomenės įstatai.

JAV Lietuvių Bendruomenės New Yorko I Apylinkės valdyba.

Santaros susirinkimas

Lapkričio 7 d. įvyko Bostono ir Brockton Lietuvių Studentų Santaros narių ir pritariančiųjų susirinkimas. Nustatyta surengti Lietuviškojo Seminaro vardu ciklą aktualių, neformalių paskaitų, kuriose dalyvautų ir profesūra, ir studentija. Seminarui rengti komisijon išrinkti: Vladas Eikinas, Z. Mereckis ir Raimundas Šukys. Seminarą pradėti galvojama gruodžio 11 d. su K. Ostrausko, studijuojančio Philadelphijoje lituanistiką, paskaita "Kartų dvikova." Visa apylinkių jaunuomenė bus nuoširdžiai kviečiama dalyvauti.

NEŽINOMOJO KALINIO DIENOS MINĖJIMAS

Lapkričio 7 d. New Yorke Tarptautinė buv. Politinių Kalinių Federacija suorganizavo Nežinomojo Kalinio Dienos minėjimą. Nežinomojo Kalinio Diena buvo proklamuota pernai lapkričio 7 d. Ši diena kaip bolševikinio perversmo diena yra sykiu pradžia istorijoj dar nebūto politinio teroro, kurio aukos yra nesuskaitomos ir kurio apimtis siekia iki Nežinomojo. Minėjime žodį tarė Europos Laisvės Komiteto direktorius F. R. Dolbeare, buv. nacių ir buv. bolševikų kalinių atstovai. Minėjimas baigtas įspūdingu Chopino maršu.

APIE NESENIAI ĮVYKUSĮ BALF DEŠIMTMEČIO MINĖJIMO KONCERTĄ

Prof. JUOZAS ŽILEVIČIUS

Spalio 17 d. Webster Hall New Yorke įvyko nepaprastas koncertas: turėjome progos pirmą kartą mūsų padangėje girdėti žymius meininkus: Prudenciją Bičkienę—lyrinį sopraną, Stasę Daugelienę — mezo sopraną, ir Izidorių Vasyliūną — smuikininką. Jiems asistavo Aleksas Mrozinskas— pianistas. Programą pravedė Vitalis Žukauskas, įterpdamas sąmojingų pasakojimų apie D-P ir BALFą, kas buvo gal kiek neįprasta koncertui, bet vistik vykusiai paįvairino ilgoką programą.

Tikrumoje koncertų buvo du — vokalinis ir instrumentalinis, kurių vieno būtų pakakę publikai, daugumoje nepasiryžusiai 3 val. klausytis rimtos muzikos. Tačiau programos įvairumas leido klausytojams įdėmiai susikaupti.

Abi dainininkės savo meniškus sugebėjimus vykusiai parodė. Jų balsai puikiai apipavidalino kompozitorių mintis. Skirtingų būdų dainininkės — viena temperamentingesnė, kita ramesnė — pasirinko sau atitinkamus kūrinius. Girdėjome savo kompozitorių — J. Tallat-Kelpšą, J. Gruodis, K. Kaveckas, V. Jakubėnas, A. Vanagaitis — ir tarptautinių— P. Mascagni, F. Mendelssohn, P. Čaikovskij, N. Rimskij-Karsakov, Ch. Gound, J. Massenet, J. Offenbach. Kūriniai buvo įvairūs, skirtingų nuotaikų ir dainininkės visus juos savitai atliko, įrodydamos savo meninį subrendimą ir rimtą požiūrį į vykdomąjį dalyką. Sunku būtų pasakyti, kas geriau pasisekė, ir norint atliktuosius dalykus surūšiuoti į pirmuosius ir antruosius, tektų pripažinti, kad visi buvo "pirmieji". Ypač duetuose, kurių buvo keturi, dainininkės parodė puikų susidainavimą ir turėjo daug pasisekimo. Jų balsai netik nestelbė vienas kito, bet net į vienodą tembrą susiliedavo.

Svetimų kūrinių atlikimas lietuvių kalba taip pat sveikintinas, nes priartino dalykus klausytojams ir nuteikė juos lyg koncertas būtų klausomas Kaune. Apskritai, šių dviejų mielų viešnių pasirodymas paliko malonų ir gilų įspūdį ir ligai išliks neužmirštas.

Antrojoj koncerto daly girdėjome smuikininką Izidorių Vasyliūną. Apie jį seniai teko skaityti spaudoje, kai jis tremtyje, vėliau Pietų Amerikoje ir, pagaliau, JAV pasirodydavo. Izidorius Vasyliūnas atliko T. Vitali-Ciaconna, F. Mendelssohno koncertą e moll ir lietuvių — A. Račiūno, K. V. Banaičio, J. Gaidelio ir Br. Budriūno kūrinių. Pirmuoju veikalu lyg padaręs įžangą, smuikininkas visa siela įsijungė į Mendelssohno koncertą, atkurdamas gilias autoriaus mintis. Jo tonas puikus, technika laisva, kūrinio frazės skriejo plačiai ir lengvai, ir net techniškai komplikuota paskutinioji koncerto dalis solistui neteikė jokių sunkumų. Jam netrūko preciziškumo, kurio šis kūrinys reikalauja.

Jau kita dvasia vyravo lietuvių kūrybos atlikime. Čia smuikui teko rungtis dissonansinėse harmonijose. Solistas parodė, kad lygiai laisvai, kaip klasikinę, valdo ir jo mėgiamą moderniąją formą. Mūsų kompozitorių kūriniai sudarė įdomią ir gražią skirtingų nuotaikų pynę. Atrodė, lyg tai būtų vientesinė suita. Pirmą kartą išgirsti mūsų kompozitorių kūriniai pagavo klausytojus savo grožiu, harmonijų turtingumu ir minčių artimumu. Ilgai liks nepamiršti solisto atlikti dalykai: prof. V. K. Banaičio nepaprastai subtili "Vandens lelija", visiškai skirtingos nuotaikos J. Gaidelio "Lietuviškas šokis Nr. 1" liaudiška, A. Račiūno "Rymojo mergelė" melodija, Br. Budriūno skausminga "Rauda". Pastarajam kūriny, nors autorius puikiai sugebėjo išnaudoti smuiko ypatybes mažos apimties veikale, švelnūs flažoleto nenuskambėjo pakankamai pilnai dėl blogos akustikos didžiulėje salėje. Tačiau vis dėlto, atrodo, smuikininkas privertė įdėmiai klausytis ir tuos, kurie atėjo smuikiui nenusiteikę, bet labiau linkę grojimo metu pasikalbėti. Mažas instrumentas didelio smuikininko rankose bus paruošęs ateičiai daug naujų klausytojų.

Baigiant reikia prisiminti ir Aleksą Mrozinską, visų solistų akompaniatorių, o Mendelssohno koncerte pavadavusį simfoninį orkestrą ir atsistojusį lygiagrečiai solistui. Mroziskas atliko sunkią piano partiją su dideliu susikaupimu. Tiesą sakant, sunkumų buvo ir palydimoje dalyje, ypač lietuvių kūryboje, bet uždavinys visada buvo puikiai atliktas. Neišsišokdamas, sutapdamas su solistais ir įsijungdamas į jų idėjas, Mroziskas leido pilnai iškilti dainininkių balsų savybėms ir pasirodė tikras akompanimento meisteris.

Koncertas buvo rengėjų patiektas be priekaištų. Tūkstantinė klausytojų masė, kurioje buvo nemaža ir mūsų žinomų jų muzikų, savo pritarimu išreiškė didelį pasitenkinimą tokiu retai girdimu, rimtu koncertu. Už tai garbė BALFui.

QUALITY MARKET

VICTOR ABECUNAS, Sav.

356 PARK STREET,

NEW BRITAIN, CONN.

LITHUANIAN AMERICAN AUTO SCHOOL

Užsirašykite į auto mechanikų ir šoferių mokyklą

GR. 7-8951

Padėsime jums egzaminuose išrūpinti vairuotojų leidimą. Mūsų mokiniai išmokę gauna diplomus. Padedame gauti darbą. Pamokos dienomis, vakarais ir sekmadieniais. Instruktoriai patyrę savo srities žinovai. Mokykla veikia nuo 1916 m.

L. TIKNEVIČIUS, Direktorius

Metropolitan Auto School

155 2nd AVENUE

Tarp 9-10 gatvių, New York City

J. MARKIEWICZ

AND

SONS, Inc.

Tel. LOcust 2-9229

Laidotuvių Direktoriai

15 Trumbull Street

New Haven, Conn.

A. Kamenjarin

Real Estate

Įsteigta 1914 m.

Paskolos — Nuoma—Apdrauda

Safty Deposit Boxes

Lietuviams žinoma įstaiga

3042 WENTWORTH AVE.

CHICAGO 16, ILL.

Tel. CAlumet 5-4663

KARLONAS

Funeral Home

Lietuviams tarnauja daugiau, kaip 20 metų.

280 CHESNUT STREET,

NEW BRITAIN, CONN.

Tel. 9-1181

SPAUDOS IŠKOVOJIMO

50 metų sukaktuvinis leidinys

LITERATŪROS METRAŠTIS

jau spaudoje ir pasirodys šį rudenį.

Šioje didžiulėje knygoje su savo naujausia kūryba dalyvauja kelios dešimtys lietuvių rašytojų. Metraštį redaguoja rašytojai Jonas Aistis ir Stepas Zobarskas.

Ši knyga — tai kovojančio ir nepasiduodančio lietuvio atsparos dokumentas. Ši knyga vaizdžiau už viską kalbės apie mūsų tautos teisę turėti savo kalbą, raštą, laisvę ir tikėjimą.

Būkite šios knygos garbės prenumeratoriai — padėkite leidyklai atlikti sunkų šio didžiulio veikalo išleidimo darbą.

Prenumerata priimama iki š.m. spalio 15 dienos. Prenumeratorių pavardės bus paskelbtos knygoje.

Metraštis, didelio formato ir įrištas drobėn, kainuos 6 dolerius. Prenumeruojant iš anksto — tik 5 doleriai.

Užsakymai ir pinigai siunčiami šiuo adresu:

GABIJA, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

ALLIANCE CRYSTAL COCKTAIL BAR

Kazys ir Alvina Buividai

Vienas iš gražiausių kabaretų mieste. Geriausios rūšies maistas, įvairiausi gėrimai.

DU ORKESTRAI, "FLOOR SHOW" IR ŠOKIAI

Vakarais muzika prie baro.

80 ST. MARKS PLACE. (8th St. ir 1st Avenue) **NEW YORK, N. Y.** GRamercy 7-9765

Tel. VIrginia 9-3112

PARK FLORIST

Matthew Mažeika

Gėlės pristatomos į bet kurią pasaulio vietą.

8015 JAMAICA AVE., WOODHAVEN 21, N. Y.

(Skersai nuo Haven teatro)

SCHUYLER SAVINGS AND LOAN ASSN.

OF KEARNY, NEW JERSEY

24 Davis Avenue Kearny, N. J.

Telefonas KE 2-7260

ISTEIGTA 1924 M.

DRAUGIJA ATLIEKA ŠIUOS PATARNAVIMUS:

1. Priima taupymo (indėlius)
2. Duoda pirmų morgičių paskolas namams įsigyti
3. Keičia čekius
4. Priima gazo bei elektros bilas (sąskaitas)

Už indėlius moka dividendą 2.5% metams.

Dividendas išmokamas dukart per metus.

Kiekvieno taupytojo pinigai yra apdrausti iki $10,000.00 Federal Savings and Loan Insurance Corporation

DRAUGIJA YRA NARYS FEDERAL HOME LOAN BANK OF NEW YORK.

Ši lietuvių draugija per savo 30 metų gyvavimą yra įsigijusi visuomenės pasitikėjimą.

DRAUGIJOS AKTYVAS $916,000.00

JULIUS PAKNIS, Prezidentas — PETRAS W. VELEVAS, Reikalų Vedėjas

ANDREW SALVEST, Viceprezidentas — JUOZAS M. BELZA, Kasininkas

JUCUS SISTERS RESTAURANT

Stasys Jucus, Vedėjas

(Lakūno Dariaus brolis)

Atdara visą naktį.

1608 W. 47th STREET, CHICAGO, ILL.

(47th St. ir Ashland Ave.)

LAfayette 3-9670

TRAUN'S BAR

AUGUST TRAUN, Sav.

N.E. cor. 7th & DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9785

ADAMS' CAFE

RESTORANAS IR BARAS

941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601-3 So. 2nd Street PHILADELPHIA, PA

Tel. DE 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

PO 5-4110

VLADAS NAGIUS NAGEVIČIUS

Generolo, gydytojo ir visuomenės veikėjo gyvenimas

DR. VLADAS INGELEVIČIUS

Kariuomenės Sveikatos tarnybai gen. gyd. Nagevičius pakeltas į generolo laipsnį 1920 m. gegužės mėn. 21 d. vadovavo iki pat mūsų nepriklausomo gyvenimo galo, t. y. birželio mėn. 1940 metų. Mūsų kariuomenės sveikatos tarnyba buvo tvarkoma pagal paskutinius medicinos mokslo reikalavimus, karo ligoninės turėjo visas reikalingas sergančių gydymui priemones ir, kaip rodo sveikatingumo statistika, mūsų kariuomenės sveikatingumas nebuvo atsilikę nuo kitų didesnių ir turtingesnių kraštų.

Sovietams 1940 m. birželio mėnesį Lietuvą okupavus rusų sudaryta vadinama Liaudies Vyriausybė su Paleckiu priešakyje atleido gen. gyd. Nagevičių nuo kariuomenės sanitarijos viršininko pareigų ir paleido į atsargą. Gen. gyd. Nagevičius skaudžiai atjautė mūsų krašto okupaciją, jos kariuomenės likvidavimą ir mūsų sukurtų kariuomenės turėtos įstaigų ardymą, kurį rusai tuojau pradėjo vykdyti.

Kita svarbi gen. gyd. Vlado Nagevičiaus veikimo sritis buvo karo Muziejus. Jam gimė mintis steigti tą muziejų ir jis jį iš nieko sukūrė. Lietuvos Karo Muziejus nebuvo panašus į kitų kraštų karo muziejus. Jame buvo ne tik grynai kariški dalykai, įvairių laikotarpių ginklai, kariuomenės vėliavos, kariški trofejai ir kiti gyvi kariški eksponatai. Karo Muziejus turėtų būti tikrumoje vadinamas Lietuvių Tautos ir laisvės kovų muziejus. Ten buvo meno kūriniai — portretais, paveikslais, eksponatais — atvaizduotos visos lietuvių kovos už laisvę nuo seniausių iki paskutinių laikų. Ten buvo parodytos liekanos Apuolės pilies, kurią lietuviai gynė nuo Vikingų, buvo atvaizduotos kovos su kryžiuočiais, kalavijinin kais, su Maskvos kunigaikščiais ir carais, sukilimai prieš Rusijos carus, vėliau kovos su bolševikais ir su lenkais. Tie visi Lietuvos istorijos laikotarpiai ir su jais susiję žygiai buvo taip gerai atvaizduoti, kad jie ir svetimšaliui, nežinančiam Lietuvos istorijos, duodavo pilną vaizdą apie valstybę ir tautos kovas už laisvę ir savo vietą prie Baltijos krantų. Visi lankę Lietuvą svetimų kraštų žmonės — diplomatai, ar šiaip veikėjai ar paprasti keliautojai — aplankydavo Karo Muziejų ir išeidavo iš jo susipažinę su Lietuvos istorija ir giliai paveikti mūsų didvyriškų kovų už laisvę.

Dėlei tokios savo reikšmės Karo Muziejus su savo Nežinomo kareivio kapu, stovinčiais prie jo lietuviškais kryžiais, atsiųstu Amerikos lietuvių Laisvės varpu bokšte, karo invalidais iškilmingai su malda atliekančiais ryte veliavos pakėlimo, o vakare — nuleidimo apeigas, buvo tapęs Lietuvių Tautos šventove, kur susirinkdavo minios žmonių įvairių švenčių bei įvykių progomis. Kariuomenės paradai, čia būdavo atliekamos manifestacijos ir visuomenės balso pareiškimai. Rusams, aišku, toks muziejus buvo nepriimtinas. Gen. gyd. Nagevičius buvo pašalintas iš Karo Muziejaus viršininko pareigų, kuriose jis išbuvo nuo 1921 m. sausio 22 d. iki 1940 metų birželio mėn., ir Karo Muziejų jau kiti, bolševikams palankūs žmonės, pradėjo pertvarkyti, ardyti ir naikinti. Tai gen. Nagevičių skaudžiai veikė.

Trečias svarbus generolo gydytojo Nagevičiaus darbas— tai karo invalidų globa. Po Pirmojo Pasaulinio Karo atsirado daug karo invalidų. Daug kur invalidai nebuvo tinkamai apžiūrimi ir globojami. Net tokiuose kraštuose, kaip Amerika, Prancūzija, karo invalidai buvo nepatenkinti mitingavo, net kėlė riaušes. Lietuvoje to nebuvo. Lietuvą buvo netokia turtinga, bet mūsų darbštūs ūkininkai karo sugriautą ūkį skubiai atstatė. Čia daug padėjo Lietuvai atsistatyti Amerikos lietuviai. Atstatytoje Lietuvoje karo invalidai nebuvo užmiršti. Generolo gydytojo Nagevičiaus iniciatyva, 1927 m. bal. mėn. buvo įsteigtas Karo Invalidams Šelpti Komitetas, kuriam gen. gyd. Nagevičius pirmininkavo. Tas komitetas patiekė vyriausybei projektus įstatymų ir taisyklių dėl karo invalidų pencijos, jų gydymo, protesais aprūpinimo ir t. t. Vėliau Karo Invalidams Šelpti Komitetas įsteigė įvairias dirbtuves, kur invalidai mokėsi amatų ir vėl tapdavo savarankiški. Ir nuo šio karo invalidų globos darbo 1940 metais gen. gyd. Nagevičius buvo atleistas.

Eidamas medicinos mokslus Petrapilyje, Vladas Nagevičius lankė ir Archeologijos Institutą, kurį baigė 1904 metais. Lietuvoje gen. gyd. Nagevičius atliko keletą archeologinių kasinėjimų, svarbiausias jų Apuolės piliakalnio Žemaitijoje. Tie kasinėjimai, ypač Apuolės piliakalnio, buvo svarbūs ir įdomūs Lietuvos archeologijai. Kaip Lietuvos atstovas, gen. gyd. Nagevičius dalyvavo archeologų suvažiavimuose Rygoje 1930 metais, Londone 1932 metais ir Oslo 1936 metais. Jis davė ten pranešimus Lietuvos archelogijos klausimais.

Gen. gyd. Nagevičius, kaip jau sakyta, augo Kretingoje ir Palangoje, mokėsi Palangoje ir Rygoje, tarnavo karo laivyne gydytoju, atliko eilę jūros kelionių, taigi jis pažinojo jūrą ir ją mylėjo. Jis suprato jūros reikšmę Lietuvai ir aktyviai dalyvavo Lietuvos Jūrininkų Sąjungoje, eilę metų buvo tos Sąjungos valdyboje.

Gen. gyd. Nagevičius domėjosi ir gyvulių globa. Jis buvo Gyvulių Globos Draugijos valdyboje ir joje pirmininkavo. Kartu su kitais gyvulių globa susirūpinusiais asmenimis, jis rūpinosi išleisti tai globai tvarkyti įstatymus ir taisykles. Šiame darbe atsirasdavo daug kliūčių ir sunkumų, ypač gyvulių žudymo klausimu tas kliūtis nelengva buvo nugalėti.

Gen. gyd. Nagevičius gyvai atsiliepdavo į įvairius mūsų gyvenimo įvykius — linksmus ar liūdnus. Jis šiokiu ar tokiu būdu į juos reaguodavo. Daugelis tų įvykių buvo atžymimi iškilmingais susirinkimais prie Karo Muziejaus. Visi gyvenę Kaune atsimena Naujų Metų susirinkimus prie Karo Muziejaus ir kitus ten įvairius progomis susirinkimus.

Gen. gyd. Nagevičius buvo artimai pažįstamas su mūsų atgimimo patriarchu dr. Jonu Basanavičiùm ir labai jį gerbė. Jis lankė dr. Basanavičių Vilniuje dar būdamas studentu, iš gaudavo patarimų, kaip tvarkyti korporaciją Fraternitas Lithuanica ir su juo apkalbėdavo Lietuvos archeologijos klausimus. Vėliau, kai dr. J. Basanavičius liko lenkų užimtame Vilniuje, gen. gyd. Nagevičius su juo palaikė ryšius. Kuomet dr. Basanavičius atvykdavo Kaunan, tai iš geležinkelio stoties tiesiai vykdavo pas gen. gyd. Nagevičių, pas jį apsigyvendavo ir jo buvo globojamas. Sergantį 1925-26 metais dr. Basanavičių gen. gyd. Nagevičius pasirūpino paguldyti gydymui Karo Ligoninėje, vėliau parūpino jam vasaros metu poilsį. Pagaliau karo sanatorijoje ir tik pasveikusį išleido į Vilnių.

Kitas mūsų atgimimo veteranas, dr. Vaineikis, gyvenęs Palangoje, irgi buvo ypatingoje gen. gyd. Nagevičiaus globoje.

Su savo motina gen. gyd. Nagevičius praleido kūdikystę ir pirmą dalį savo jau veiklaus gyvenimo. Ir Pirmojo Pasaulinio karo metu jo motina buvo kuriame nors artimiausiame jūros uoste ir jis ją lankydavo. Su ja jis grįžo Lietuvon. Ji mirė 1937 metais. Jai mirus, gen. gyd. Nagevičius neliko vienas. Likimas jam nusišypsojo, jis gavo gerą ištikimą gyvenimo draugę žmoną Veroniką Baronaitę-Nagevičienę. Jinai išvyko kartu su juo Amerikon 1949 m. ir globojo jį iki pat mirties.

Vaikų gen. gyd. Nagevičius neturėjo, bet jis parsikvietė iš Sibiro ten nuo seniai gyvenusio savo pusbrolio sūnų Leoną Nagevičių, kurį globojo, leido į mokslą ir davė sąlygas baigti Technikos Fakulteto kursą gauti inžinieriaus laipsnį. Dabar Leonas Nagevičius gyvena Australijoje.

Generolas gyd. Nagevičius, kaip Lietuvos kariuomenės kūrėjęs savanoris, gavo žemės sklypą prie Babtų miestelio netoli Kauno ant Nevėžio kranto. Prie to sklypo jis dar pripirko žemės ir sudarė ūkį, pavadintą Žemaitkiemiu. Pelno iš to ūkio jis neturėjo, priešingai, sudėjo į jį daug savo sutaupų. Tą ūkį sekmingai ir sumaniai vedė Veronika Nagevičienė. Iš jo padarė pavyzdingą ūkį, kur laukai buvo užsėjami rinktinėmis sėklomis, kur buvo veisliniai gyvuliai, ir iš to ūkio aplinkiniai ūkininkai turėjo daug naudos. Be to, Nagevičienės ir gen. gyd. Nagevičiaus pastangomis, tas ūkis buvo padarytas reprezentacine vieta, kur buvo kviečiami užsieniečiai diplomatai, ar šiaip Kaunan atvykę užsienio žmonės.

Tie reprezentaciniai priėmimai brangiai kaštuodavo ir svarbiausia daug darbo duodavo. Dažnai Nagevičienei tekdavo atidėti skubius ūkio darbus ir ruošti priėmimą. O tų priėmimų būdavo gana dažnai.

Bolševikmetyje (1940-41 m.) gen. gyd. Nagevičius, kaip ir didesnė dalis Lietuvos inteligentų, neapleido Lietuvos ir manė likęs tėvynėje būti jai naudingas. Bet, kaip jau buvo sakyta, atstatytas nuo visų jo vykdomų darbų, jis turėjo sau gotis, kad išvengus suėmimo ir išvežimo.

Antrojo Pasaulinio Karo metu, kai gen. Plechavičius pradėjo organizuoti lietuvių dalinius kovai su besiartinančiais rusais, gen. gyd. Nagevičius vėl stojo savanoriškai darban ir pradėjo rūpintis sveikata besikuriančių dalinių. Bet tas darbas teko nutraukti, vokiečių okupacinei valdžiai likvidavus lietuvių dalinius. Tada buvo suimtas ir gen. Plechavičius.

Kai 1944 metais antrą kartą rusai artinosi prie Lietuvos, gen. gyd. Nagevičius nebesiryžo likti tėvynėje ir 1944 metais pasitraukė Vokietijon. Jis gyveno Austrijoje, Vozazlberge Schwarzoche, prie Boudeno ežero iki 1949 metų. Tų metų vasarą jis su žmona atvyko į Ameriką ir apsigyveno Willoughby, Ohio. Dar būdamas Schwarzache, gen. gyd. Nagevičius turėjo širdies priepuolius. Amerikoje dėl pasikartojančių priepuolių jam teko kelis kartus gulti ligoninės.

Jo judriam ir prie gyvo ir nuolatinio veikimo pratusiam būdui, sunkiai buvo pakeliamas neveiklumas. Jis labai ilgėjosi lietuviškos aplinkumos, vienuma jį labai slėgė.

Jis visą laiką, tiek Vokietijoje, tiek čia Amerikoje, sielojosi Lietuvos vargais, ilgėjosi tėvynės ir troško į ją grįžti. Užsitęsusi tremtis labai jį slėgė. Bet jis tikėjo, kad Lietuva išsilaisvins ir kad jis dar jon grįš. Jis rūpinosi išlaisvintos Lietuvos atstatymo klausimais ir, be kit ko ruošė planą kariuomenės sveikatos tarnybos sutvarkymo išlaisvintoje Lietuvoje. Tuo klausimu jis net susirašinėjo su kai kuriomis įstaigomis Washingtone.

Velionis buvo praktikuojąs katalikas. Jis su bažnyčia niekad nenutraukė ryšių. Rugsėjo 5 d. išeidamas iš bažnyčios, jis apalpo, krito ir sulaužė šonkaulį. Dėl to rugsėjo 10 d. buvo operuotas ir, nors po operacijos pradėjo taisytis, bet rugsėjo 15 d. mirė.

Kaip ir daugeliui kitų tremtinių, gen. gyd. Nagevičiui neteko pamatyti tėvynės. Jis atsigulė amžinam poilsiui svetingoje, bet mums svetimoje Amerikos žemėje.

Likę jo draugai fraternicetai ir jo bendradarbiai Lietuvos kariuomenės gydytojai liūdi netekę savo vyresniojo draugo. Juos ramina tik tai, kad velionis didžiausią savo gyvenimo dalį darbavosi Lietuvos labui, atliko svarbių ir gražių darbų, kurie ilgai apie jį bylos.

Windsoro kunigaikštis atvyko į Londoną, kur jį pasitiko Sir Walter Moncton (kairėje).

TREMTINIO DIENORAŠTIS

PR. STIRBYS

...18.

Jau gavome maisto korteles. Su šeimininke susitariau, kad korteles paliksime jai, o maistą mums duos ir toliau. Kortelėse sumažinta duona 1 kg., atatinkamai sumažinti ir kiti produktai, o rūkalų iš viso negauname. Viskas, vietiniu tremtiniu tariant, "kaput!" Rūkau dar iš kelionės, kažkur nuo Neu Brandenburgo atsigabentus, supelėjusius tabako stagarus. Kvapas baisus. Kristina veja laukan, bet kuo aš kaltas, kad geresnio aromato niekas neduoda? Ir tas pats jau baigiasi...

Kovo 29.

Oras vėl atvėso. Ėmė lyti. Nežiūrint to, laukuose vyksta sėja. Pietvakarių pusėje girdisi kažkoks dundėjimas. Iš laikraščių atrodo, kad frontai smarkiai braška. Anglosaksai perėję Reiną ir Mainą, paėmė Frankfurtą. Palaipsniui Olandijos sieną numesti nauji oro desantai, kurie jau pradėję veikti.

Ruošiamės Velykų šventėms. Kortelėse duona dar sumažinta, baltos iš viso nėra. Marmaledo iš karto galima pirktis ne daugiau pusę svaro, o vieton monų duoda miltus. Rūkalų vis dar nėra, o be to ir kortelių jiems negauname.

Prieš kurį laiką Kristina buvo pasiūliusi išvirti lietuviškų bulvinių kleckų. Kas tai do valgis, šeimininkė nieko nesupratė.

— Vieną kartą imk ir išvirk! sako ji.

Ir išvirė. Net su lašinėliais ir varške. Vien pažiūrėjus, seilė varva. Tačiau padažą taisė pačios šeimininkės. Matyt, pagalvojo, kad per daug darbo— ir kleckus virti ir padažą daryti. Paėmė tik arbatinį šaukštelį sviesto, keletą didelių šaukštų miltų ir, viską atskiedusios... vandeniu, pakaitino keptuvėje.

Pietūs buvo paruošti su nedovanotinų apsileidimų. Penkias su puse minutės pasivėlino- Mes, pamatę lietuviškus "lašinaičius", apsidžiaugėme ir ėmėme juos "šveisti" su įgimtu apetitu. Tačiau pagal prūsišką receptą gamintas padažas gadino viską. Šeimininkė suvalgė tik pusę "porcijos". Kitos irgi pastūmė lekštes... Reiškia "neschmeck!" Kas liko nuo pietų, atidavė didžiuliam, pastaly besivoliojančiam šuniui, kuris bematant, sutaisė visus. Apsilaižė ir vėl įsmeigė savo prašančias akis.

Aplamai, jų skonis savotiškas. Jos gardžiuojasi šaltom bulvem su cibuliais, arba cibuliais su... bulvėm, vadinamu "kartofel salat". Mes šių "skanėstų" negalime nei į burną imti. Arba prisipjausto lėkštes įvairiausios daržo žolės, užpila separuoto pieno, dar pašutina su bulvėm ir... skanu. Man tai vien cibuliais atsiduoda...

Balandžio 1. Velykos.

Ir vėl didžios šventės svetimoj padangėj Tačiau mus džiugina tik gaunamos fronto žinios... Keista, kad frontas galėtų dar džiuginti, bet šiuokart taip yra ir net pats nemoku to paaiškinti. Viskas kas veda prie greitesnio karo galo, tuo pačiu ir mums teikia šiokios tokios vilties.

Vakaruose sąjungininkai prasiveržę pro visas vokiečių užtvaras, pro "vakarų pylimus", toli užpakaly palikę net vokiečių armijas ir kovavietes su šarvuočiais, traukia pirmyn. Šiandien jau prie Hannoverio, Wuzburgo ir Nunbergo. Nebesulaikomai spaudžia autostradomis ir esfaltuotais plentais. Į dieną iki šimto kilometrų... Rytuose bolševikai jau užvaldė visas sritis rytinėje Oderio pusėje. Nors tarp atskirų dalinių, lygiai kaip ir Kuržemėje, kovos tebevyksta, bet tas padėties jau nebegali pakeisti.

Karo galas jau nujaučiamas ir jo, lyg kokio išganymo laukiame. Laukia jo ir patys vokiečiai. Ir kvailiausias žmogus jau mato, kad nacių fanatizmas eina galop. Nieko nebepadeda nei propaganda, nei "folkšturmai", nei jaunimo apginklavimas, nei nukasinėti laukai ir pilni keliai pristatytų prieštankinių kliūčių. "Prieš vėją nepapūsi!"... Išdidumas ir užsispyrimas ima palūžti ginklų bei jėgos persvaroje. Net vokiečiai kalba, kad už poros ar trejeto savaičių anglosaksai jau bus pas mus... atseit prie Bremeno ir Hamburgo.

Pavėluotai gauname laikraščius, nes vieną egzempliorių dabar skaito keli kaimynai. Popieriaus irgi "knapp"!

Balandžio 5.

Likimas iš manęs pasityčiojo... Dar neseniai, su geriausia nuotaika leidau šventes savo šeimos rately, ginčijomės su tėvuku dėl karo eigos, skaitydami dienas iki jo pabaigai, kaip, štai, nelauktai, rašau... prie apkasų. Taip, prie apkasų! Tai kažkas šiurpaus, baisaus. Kažkur sprogsta granatos, zvimbia kulkos, girdisi sužeistųjų dejavimai... Baisiau už mirtį, sakoma, nėra nieko! O mes, štai, mirčiai esame suvaryti paruošti dirvą, išpurenti velėnas, iškirsti krūmus. Tartum rugių sėjai ar darželio gėlėms... Žiauri gyvenimo tikrovė. Šioje totalistinėje karo eigoje kiekvienas protaujantis individas paverčiamas mašinos dalimi. Prieš savo norą privalai tarnauti kažkam nematomam, nežinomam, bet nujaučiamam individui, tokiam kaip ir tu pats — žmogui. Tam nepasotinam garbės ir turtų rinkėjui, dvidešimtojo amžiaus despotui, bet visgi žmogui.

Antrą Velykų dieną atėjo kumpanosis partietis ir, įteikdamas kažkokį popierių, išdidžiai burbtelėjo:

— Muss schanzen!

— Aš dėjausi nesuprantąs ir nieko neatsakiau.

—Schuppen!... Graben schuppen! — ir tuoj pat su rankokom pavaizdavo tų "grabių" kasimą.

Man buvo aišku. Kai jau dienom buvo skaičiuojama apie vakarų fronto artėjimą, kai girdėjosi patrankų garsai, tai šie dar galvoja apie pergalę ir naujus priešpuolius. Galvoja dar prisistatyti tvirtovių ir įvairiausių kliūčių, kuriose priešas galų gale visvien suklupsiąs... Pagaliau užkliuvo likimo nuskriausti pabėgėliai, nutarė ir juos įjungti į sukle rusios karo mašinos vežimą, pastatyti kur po lėktuvų ugnimi, po bombų grėsme.

Iš kiekvieno kaimo surin tam tikrą skaičių įvairių t tybių pabėgėlių ir, štai a pusantro šimto žmonių atsi rėme kažkur netoli Wesse žiočių, Weissted kaimo mok loje. Voliojamės ant patie šiaudų ir su nekantrumu l kiame pirmojo davinio "Gemeindkuchės". Pagaliau vežė. Sriubos skonio nemo čiau paaiškinti. Kažkas pa šu į pipirinę ar tabako sun be riebalų, be pieno, vietos t me "wassersuppė". Prie to t neluptos bulvės ir viena sil kuri atsidavė ne silkės kva Išmečiau. Sako, vėliau mais būsiąs pagerintas... Bet tie pasakius, už tokius pietus dirbome: vos nesušalome!...

21. Šeštadienis.

Lyja. Sėdime lageryje ir g vojame, kada važiuosime mo. Pradžioje savaitės kal jo, kad jau šiandien atleis Bet... "šiandien" sako pirm dieną.

Adolfo "geburtstagas"! proga išrėžė kalbą, paminėc mas, kad ir pabėgėliai iš ry prisideda prie Vokietijos ka laimėjimo...

— Kad jūs kur prasmegt mėte su savo "laimėjimais —vos balsu nesusikeikiau, kl sydamasis jo nesąmonių.

Atsigerindami už mūsų d bą, o gal didesniam Adol prisiminimui, davė po kele stiklelių "brantweino". Kai rie prūsai, sriubtelėję šio sk timėlio nejuokais ėmė garbi ti "vadą" ir išgverusiais b sais mėgino sudainuoti "...ub alles.." Bet nebaigė. Matyt d trūko... iki dainos. Kai ku tik šaipėsi ir nepritarė.

Fronto padėties nebežinom bet kalbama, kad anglai j esą prie Ulženo.

23. Pirmadienis.

Išsėdėjome pirūkytuose ka

(Nukelta į 5 psl.)

ARTINASI DIDŽIAUSIAS SEZONO PARENGIMAS, METINIS

Vienybes

Koncertas

Sekm. Sausio 30, 1955

WEBSTER HALL NEW YORKE

VIENYBĖS KONCERTO PROGRAMA, KAIP VISADOS, BUS TURTINGA IR ĮVAIRI

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established 1886

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

Editorial and Business Office:
412 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-0862

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y.

Subscription Rates:
USA per year $5.00
CANADA and other countries $6.00
Advertising Rates on Application

"Ištrauka iš laiško"

Paskutiniame Eltos numeryje skelbiama "ištrauka iš VLIko pirmininko M. Krupavičiaus... rašyto laiško min. Lozoraičiui". Tame laiške rašoma:

"...Paskutiniajame mūsų pasitarime Romoje atstovų skyrimo reikalu buvo padarytas Tamstai toks pasiūlymas — 'Svetimoms valstybėms Lietuvos atstovą skiria VLIKas su Min. Lozoraičiu, kaip Diplomotinės Tarnybos Šefu. Sutarta atstovą VLIKo ir savo vardu pristato min. Lozoraitis, tai pažymėdamas reikiamuose raštuose, kuriuos pasirašo abu delegatai. Pristatytas atstovas kalba VLIK ir Lozoraičio vardu'.

Norėdamas susitarimo ir bendro vieningo darbo, einu toliau į kompromisą ir siūlau sutartą su VLIKu atstovą pristatyti tik Tamstos vieno parašu."

Toliau Krupavičius rašo, kad "ši tas pasiūlymas būtų neprimtinas, gal Lozoraitis pasiūlytų "savo kompromistinį pasiūlymą", arba, toliau Krupavičius rašo, "gal suras mums susitarimo formulę kiti nuošalūs, objektyvūs ir Lietuvai nusipelnę vyrai..."

Kodėl M. Krupavičius mano, kad Diplomatinės Tarnybos šefas, skirdamas atstovą, turėtų susitarti su VLIKu, tai jau atskiras klausimas, į kurį "laiško ištraukoje", žinoma, neįmanoma atsakyti. O tuo tarpu mes manome, kad ne tik "Lietuvai nusipelnę vyrai", bet ir moterys — plačioji lietuvių visuomenė — kuri savo aukomis rėmia laisvinimo darbą, nekantriai laukia to susitarimo.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SEIMO POSĖDŽIAI

Pavergtosios Jungtinės Tautos reikalauja sustabdyti deportacijas, gražinti namo deportuosius, ištirti moters padėtį pavergtuose kraštuose, sustabdyti laisvojo pasaulio prekybą su bolševikais, kurie per prekybą siekia pasaulio subolševikinimo

Lapkričio 7 ir 8 dd. New Yorke buvo tęsiama Pavergtųjų Jungtinių Tautų sesija, skirta išimtinai žmogaus teisėms ginti pavergtuose kraštuose. Dienotvarkėje buvo prievartos darbai, deportacijos, moters padėtis, Rytų — Vakarų prekyba.

Seimo 7-jį posėdį pradėdamas, Vengrijos delegacijos pirmininkas atkreipė ypatingai dėmesį į paskutiniu metu skleidžiamą Rytų — Vakarų sambūvio (koegzistencijos) mintį, pabrėždamas, kad negali būti sambūvio tarp jėga ir prievarta bei pavergimu atremto pasaulio ir pasaulio, atremto artimo meile, laisve ir teise.

Lietuvos delegacijos narys dr. Trimakas pateikė Socialinės Komisijos raportą apie prievartinius darbus, priminda mas komunistinės Kinijos saugumo ministerio pranešimą JT apie prievartos darbus Kinijoje, nurodydamas prievartos darbų tikslą ir padarinius ir pabrėždamas, kad nuo žodžių metas pereiti prie veiksmų prievartos darbams likviduoti.

Raportą apie deportacijas rezoliucijos projektą seimui patiekė Latvijos delegacijos narys buv. min. pir-kas A. Blodnieks. Rezoliucijoje konstatuojama, kad deportacijos yra nusikaltimas, kad deportacijos paliečia labai plačius gyventojų sluogsnius, ir prašomos JT pavesti prievartos darbus tirinčiam komitetui ir deportacijas tirti ir komunistinės vyriausybes pareikalauti, kad deportuosius paleistų ir grąžintų namo. Diskusijose dėl prievartos darbų ir deportacijų pasisakė Lenkijos, Čekoslovakijos, Estijos, Lietuvos, Rumunijos atstovai. Lietuvos delegatas be kita ko pažymėjo, kad deportacijas Rusijos politika praktikuoja jau nuo XVI a., tik bolševikai jas labai išplėtė, kad deportacijos yra sovietinio režimo įrankis naikinti sau nepalankų elementą, kad deportacijos iš Lietuvos lig šiol yra pareikalavusios ne mažiau kaip 15% Lietuvos gyventojų, kad deportuotųjų likimas baisus, kad deportacijų planas Maskvoje jau paruoštas tada, kai dar Baltijos kraštai buvo laisvi, kad pagrindinis įsakymas Nr. 001223 buvo pasirašytas Maskvoje 1939 m. spalio 11d., kad sovietinės deportacijos savo mastu ir savo nežmoniškumu pralenkia nacines ir kad Tarptautinio Tribunolo sprendimas Nuernbergo byloje, apkaltinęs ir nubaudęs nacius deportacijų jų kaltininkus lygiai bus taikomas ir sovietinių deportacijų kaltininkams.

Raportas dėl prievartos darbų ir rezoliucija bei raportas dėl deportacijų perduotas Jungtinėms Tautoms.

Raportas dėl moters padėties sovietų pavergtuose kraštuose nušviečia tarptautines pastangas Tautų Sąjungoje ir Jungtinėse Tautose ir pavaizduoja moters faktinę tuose kraštuose padėtį. Moteris ten neturi politinių teisių, išskyrus saujelę komunisčių, neturi asmens teisių, net teisių į savo vaikų auklėjimą. Moteris ten numoterinama ir nužmoginama. Todėl rezoliucijoje JT prašomos ištirti pavergtųjų kraštų moters padėtį ir suteikti moterims reikalingą globą, pareikalaujant atitinkamas vyriausybes vykdyti JT Chartą, Visuotinę Žmogaus Teisių Deklaraciją ir Moterų Teisių Konvenciją.

Dėl raporto ir rezoliucijos pasisakė Lenkijos, Rumunijos, Lietuvos, Krikščionių Demokratų Unijos delegatas ir Albanijos, Bulgarijos delegatai. Lietuvos delegatė Galdikienė ypač pabrėžė pavergtųjų kraštų moteris—motinos apyektiną padėtį.

Ekonominės Komisijos raportas ir rezoliucija dėl Rytų-Vakarų prekybos taip pat glaudžiai siejasi su žmogaus teisėmis, nes sovietiniai gaminiai yra didžia dalimi vergų darbo gaminiai ir todėl sovietai gali mušti kainą, kad tuo iššauktų laisvojo pasaulio ūkyje suirutę Savo keliu laisvojo pasaulio prekės sovietams tik padeda stiprinti savo karo mašiną ir ruoštis savo dominaciją išplėsti visame pasaulyje. Rezoliucija kreipiamasi į laisvąjį pasaulį susilaikyti nuo prekybos su sovietinu pasauliu, išskyrus žmonių sveikatai reikalingus dalykus, drabužius ir devocinalijas.

Diskusijose dėl Rytų—Vakarų prekybos pasisakė Tarptautinės Valstiečių Sąjungos pirmininkas Mikolajczykas, Estijos, Čekoslovakijos, Lietuvos, Rumunijos delegatai. Lietuvos delegatas Audėnas priminė nepriklausomosios Lietuvos ūkinius santykius su Sov. Sąjunga, pavaizduodamas, kaip tais santykiais sovietai siekė griauti Lietuvos ūkį.

Labai gyvų diskusijų sukėlė seime Teisių Komisijos pranešimas apie politinio pabėgėlio teisinę padėtį. Kaikurių nuomone 1954. 4. 22. įsiteisėjusi Pabėgėlių Reikalams Konvencija esanti pakenčiama priemonė. Kaikas iš lietuvių spaudos žmonių ją labai augštai įvertino. Tačiau tie, kam teko arčiau su pabėgėlių padėtimi susidurti, yra visai kitos nuomonės dėl esamos padėties ir dėl pačios konvencijos. Seime nutarė pavesti klausimą atitinkamai komisijai ištirti ir referuoti kitame posėdyje.

Baigdamas savo 8-jį posėdį, Pavergtųjų Tautų Seimas priėmė rezoliuciją dėl rinkimo įrodymų nusikaltimams prieš žmogaus teises pavergtuose kraštuose. Šie įrodymai yra svarbi medžiaga ne tik pasaulio viešajai opinijai, bet ir ruošiant kaltinamąjį aktą atsakingiems už šiuos nusikaltimus komunistiniams pareigūnams. PJT Seimą sveikino didžiosios JV darbininkų unijos

Iwa Jima įsipaminklina Arlington, Va.

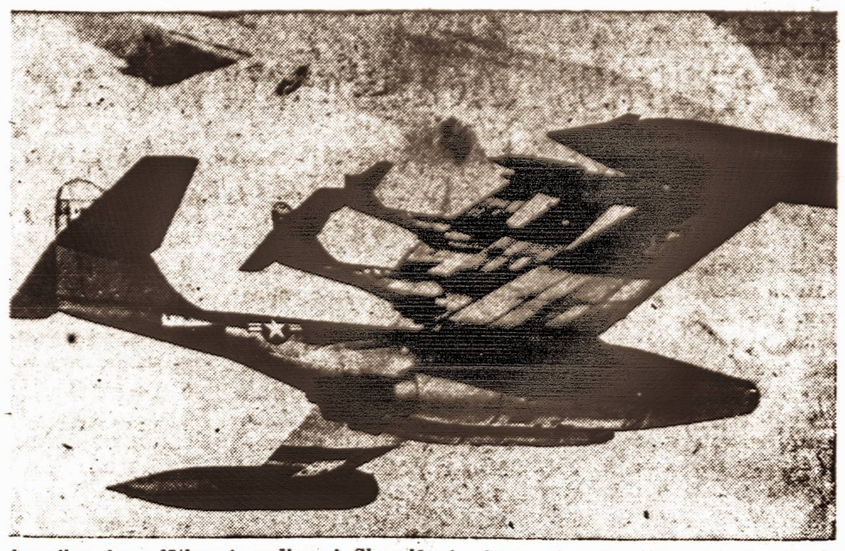

Amerikos karo lėtkuvai, vadinami Skorpionais, kurie skrenda 600 mylių į valandą ir kurie saugoja nuo netikėto priešo puolimo Aliaską ir visą šiaurę.

ADVOKATO ANTANO OLIO KALBA

(Atkelta iš 1 psl.)

negali būti jokios abejonės. Vyriausias Roosevelto patarėjes Jaltoje buvo Alger Hiss, kuris dabar dėl savo komunistinių tendencijų sėdi kalėjime.

1945 metais gegužės mėnesį buvo sušaukta Jungt. Tautų Konferencija. Aš toje konferencijoje buvau kartu su kitais Amerikos Lietuvių Misijos nariais. Mes stengėmės pakeisti Jungt. Tautų čarterį ta prasme, kad būtų įrašytas paragrafas, liečiąs mažąsias tautas, kurios yra tokioje pat padėtyje kaip ir Lietuva, ir leisti joms iškelti savo nepriklausomybės bylą Jungtinių Tautų Assemblejoje. Mums reikėjo šiuo reikalu kalbėti su Amerikos delegacijos sekretorium. O kas buvo tuo sekretorium? Ogi tas pats Alger Hiss. Jis, žinoma, buvo nepalankus bet kokioms sugestijoms, kurios eventualiai numatytų Lietuvos laisvės atstatymą. Jungtinių Tautų konferencija buvo tos tamsiosios Jungtinių Valstybių užsienių politikos dienos.

Šią padėtį, kuri baigėsi 1945 metais, nušviečiu todėl, kad mes suprastume, kodėl Lietuvos laisvės byloje tada taip mažai buvo padaryta.

Antrajam pasauliniam karui pasibaigus ir Trumanui tapus Amerikos prezidentu, prasidėjo antras Valst. Departamento užsienių politikos laikotarpis. Amerikiečiai pradėjo atsipeikėti iš rooseveltinės-komunistinės propagandos, nuo kurios jie buvo apsvaigę karo metu. Amerikos visuomenė pradėjo aiškiau matyti komunistinį pavojų pasauliui. Palengva prieita išvados, kad mažųjų nepriklausomų tautų išpardavimas už abejingus Stalino pažadus ateity kovoti prieš bendrą priešą — buvo didžiausia diplomatinė klaida Amerikos istorijoje. Laisvės principo supratimas ir jo rėmimas Amerikoje buvo sukompromituotas. Amerikiečiai suprato, kad Amerikos prestižui pasaulyje kenksminga. Todėl vyriausybė nutarė pakeisti savo nusistatymą ir neleisti Sovietams toliau savo ekspansijos plėsti.

1947 m. prezidentas Trumanas ir Valst. Departamentas paskelbė vadinamą "Containment Policy', nukreiptą prieš Sovietų Sąjungą. "Containment Policy" — gal kam ir žadėjo gero, bet Lietuvai ir kitomis anapus geležinės uždangos tautoms, tikrai nieko. Neleisti Sovietams vykdyti tolimesnės agresijos, netiesiogiai reiškia, kad Amerika su savo "Containment Policy" neprieštarauja tam, kad Sovietai jau yra pasigrobę. Tokia "containment policy" interpretacija pasmerktų amžinon vergijon Lietuvą ir kitas mažąsias tautas, inkorporuotas Sovietų Sąjungon.

Bet pačiose Jungtinėse Valstybėse pradėjome justi palankesnes sąlygas Lietuvos bylai. Jau nebuvo laikoma nusikaltimu pasisakyti prieš komunistus. Jau vieną kitą komunistuojantį pareigūną pašalindavo iš Valst. Departamento. Kuomet, Vasario 16 proga, vis daugiau ir daugiau gubernatorių ir merų išleisdavo proklamacijas, raginat Amerikos visuomenę galvoti, kad Lietuva turėtų būti laisva ir nepriklausoma. Taip, kasmet vis daugiau ir daugiau kongresmanų bei senatorių pasakydavo kalbas už Lietuvos nepriklausomybę ir jos būdavo įtraukiamos į Kongresinius Rekordus. Tai neįvyko automatiškai. Tai buvo pasiekta tik po didelių Amerikos Lietuvių Tarybos pastangų Washingtone.

Bet dar stipriau buvo pasakyta prieš Sovietus 1952 m. kai pradėjome trečiąjį Jungtinių Amerikos Valstybių užsienio politikos laikotarpį. Dar prieš Republikonų Partijos konvenciją, 1952 m. birželio mėn., man teko kalbėtis Lietuvos Nepriklausomybės bylos reikalu su John Foster Dulles. Jam buvo pavesta parašyti tą Republikonų partijos programos dalį, kuri liečia Amerikos užsienio politiką. Ir jis man pažadėjo Repub. partijos programoje specialiai suminėti Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybes ir aiškiai pasisakyti už aktyvų laisvinimo principą, vieton "containment policy". Jis savo pažadą tesėjo, ir pirmą kartą Jungtinių Valstybių istorijoje Lietuvos vardas figuravo Republikonų partijos programoje. Demokratų partija, negalėdama atsilikti nuo Republikonų, Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės reikalą irgi turėjo svarstyti.

1952 m. lapkričio mėn. išrinkome generolą Eisenhowerį Jungtinių Valstybių prezidentu. Ir pirmoje savo kalboje Prezidentas Eisenhoweris štai ką pasakė:

"Mes (Jungtinės Valstybės) niekados nesutiksime atiduoti vergijon bet kurią tautą, kad tuo nusipirktume įsivaizduojamą naudą. Aš siūlysiu Jungt. Valstybių Kongresui priimti rezoliuciją, kurioj būtų pasakyta, kad mūsų Vyriausybė nepripažįsta jokių tarptautinių sutarčių, kuriose praeityje buvo sutikta su bet kokios tautos pavergimu". Čia Prezidentas aiškiai pasisakė prieš Teherano ir Jaltos sutartis.

Ir 1953 m. birželio mėn.—po 13 metų Sovietų okupacijos Lietuvoje, — Jungtinių Valstybių Kongresas oficialiai priėmė kongresmano Kersteno rezoliuciją. Tai buvo pirmas oficialus Amerikos valdžios pasisakymas už Lietuvos laisvės atstatymą po Under Secretary of State Sumner Wells pareiškimo 1940 m. liepos mėn.

Amerikos Lietuvių Kongrese praeitų metų lapkričio mėn., oficialiai dalyvavo ir kalbas pasakė Under Secretary of State Donald Lourie ir visa eilė kongresmanų. Tai žinoma, reikalavo nemaža pastangų iš Amerikos Lietuvių Tarybos pusės. Bet koks didelis skirtumas tarp dabartinės padėties ir to, kas buvo antrojo pasaulinio karo metais, kada ne tik kongresmanas bijojo eiti į Lietuvos laisvės reikale susirinkimus, bet ir Valst. Departamento atstovai savo įstaigose negalėdavo nieko palankiai apie tai prasitarti.. Taip, mes esame toli pažengę savo kovoje už Lietuvos laisvę.

Šiandien galime pasakyti, kad pirmą kartą Amerikos lietuvių istorijoje Jungtinių Valstybių Kongresas Kersteno rezoliucijoje oficialiai pasmerkė Lietuvos okupaciją.. Todėl dabar prieš mus stovi didysis klausimas — ar mes mokėsime tinkamai išnaudoti šią progą.

SOVIETŲ AVIACIJOS BAZĖ LATVIJOJE

Vienas iš didžiausių Romos nepriklausomų laikraščių Il Messaggero savo XI. 6 dienos laidoje duoda žinią apie sovietinių aviacijos bazių statymą Baltijos valstybėse ir apie partizanų susirėmimą su MVD Rygos Šv. Mato bažnyčioje. Kalbamoji žinia, rašo laikraštis, buvo gauta Tribune de Geneve korespondento Skandinavijoje ir išspausdinta daugelyje šveicarų laikraščių.

Straipsnyje pažymima, kad nežiūrint jau dešimt metų besitęsiančios sovietinės okupacijos Baltijos kraštuose, tenai vis dar veikia stiprios antikomunistinės grupės. Gautomis žiniomis iš Skandinavijos neseniai Rygoje, Šv. Mato bažnyčioje įvyko tikras mūšis tarp antikomunistinių partizanų ir MVD dalinių. Kaip žinoma, rašo laikraštis, partizanai labai dažnai keičia savo slapstymosi vietas, tam kad lengviau išvengti specialių MVD dalinių medžioklės. Tokiu būdu jie neseniai buvo pasirinkę minėtą Rygos bažnyčią, kurioje jie buvo įtaisę ginklų sandėlį. Vienam asmeniui išdavus, jie buvo bažnyčioje užklupti sovietų su kuriais susikovė prieš didįjį altorių, o paskui vienoje šalutinėje kriptoje. Didžiuma partizanų buvo nukauta, gi likusieji vietoje sušaudyti. Bažnyčios klebonas Peter Midnis, už bendradarbiavimą su partizanais buvo ištremtas į Sibirą.

Padėties rimtumas Baltijos kraštuose matomas ir tame fakte, kad po 10 okupacijos metų sovietai šias teritorijas vadina "Baltijos karo teatru".

Miškų praretinimas, maisto stoka, kolchozų įvedimas paskutiniuoju laiku labai susilpnino partizanų padėtį.

Šveicarų laikraščių žinomis, pastebi Il Messaggero Baltijos kraštuose sovietai šiuo metu stato didelius aerodromus, kurių vienas didžiausių randasi Kruspilyje (Kreutzburg). Šioji bazė turės 4 milžiniškus takus sunkiesiems bombonešiams ir bus specialiai autostrada sujungtas su kitų mažesnių aerodromu skirtu sprausminiams naikintojams. Pereitos vasaros gale sovietai beveik visus pėstininkų dalinius perkėlė į Rytų Prūsiją ir Lenkiją. Jų vieton iš gilumos buvo atsiųsti labai stiprūs aviacijos daliniai.

Tokiu būdu ypatingai Latvija pasidarė svarbiausioji aviacibazė visai zonai, kur prasideda prie geležinės uždangos ir eina į šiaurę.

Straipsnio autorius Guido Tonella.

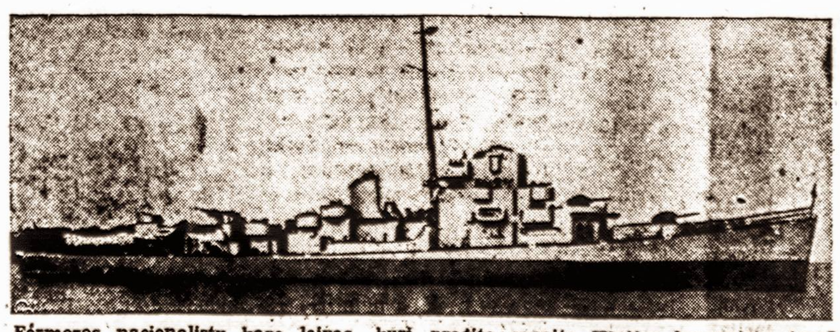

Formozos nacionalistų karo laivas, kurį praeitą savaitę Kinijos komunistų torpediniai laivai nuskandino, 40 jūrininkų žuvo. Apie 140 karininkų išgelbėta.

RUSAI DEŠIMT METŲ PAVĖLAVĘ...

Lietuvos istorijos metraštis Lietuvių Archivas, apimąs bolševizmo, nacionalsocializmo ir tremties metus, dar Lietuvoje keturiuose tomuose paskelbė daug dokumentinės medžiagos apie imperialistus rusus.

Dabar Lietuvių Archyvo redaktorius Jonas Leonas, į Ameriką iš Lietuvos atgabenęs daug dar nespausdintų Lietuvos Archyvo rakraščių,—spaudai parengė du naujus to metraščio tomus—V ir VI.

Daug Lietuvių Archyvo medžiagos neseniai spausdinta Dirvoje, o dabar Naujienose ėjo ilgas Jono Leono darbas iš Lietuvių Archyvo—"Bolševikiškas Lietuvos vertinimas".

J. Leonas ištisai paskelbė, atitinkamai komentuodamas 1940 rudenį bolševikų XI armijos slaptą karinę politinę apžvalgą apie Lietuvą. Tame slaptame okupantų dokumente rusai konkrečiai prisipažįsta, jog jie jau tada (1940 m. rudenį) planavo vykdyti visuotinus lietuvių trėmimus Sibiran: — **"kad pasienio rajonai būtų apvalyti nuo pasitikėjimo neužsitarnavusių žmonių.**

Be to, Lietuvių Archyvo red. Jonas Leonas rašo:

Lietuvių Archyvas turi ypatingą gyvą liūdininką bendradarbį, esantį šiandien šiapus geležinės uždangos, žymiai ilgesnį laiką užbuvusį po revoliucijos Sovietų S-goje.

Jam visai atsitiktina proga 1939, Sovietų įgulas įvedus į Lietuvą, pavyko Lietuvoje prieiti prie gyvos ir tikros medžiagos, rodančios, jog Sovietų Sąjunga 1939, įvesdama savo kariuomenę Lietuvon, pati savo politinei vadovybei pripažino, jog **Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes ji turėjo okupuoti daugiau kaip prieš dešimt metų.**

Visa tai atitinkamu laiku paskelbs Lietuvos istorijos metraštis Lietuvių Archyvas.

Jonas Leonas šį slaptąjį rusų dokumentą ir kitą medžiagą iš Lietuvių Archyvo yra perdavęs Kersteno komisijai.

Jungtinių Valstybių istorija

KEISTOS PIETŲ INSTITUCIJOS

Vergijos keistenybės.— Pietiečių bendruomenės. — Šiauriečių sentimentai. — Vergijos panaikinimo šalininkai

Naujų valstybių atsiradimas tuojau susidurdavo su vergijos klausimu, kuris buvo opus visam kraštui. Kompromisas, priimtas Missouri (vergija į pietus nuo 36 paralelės) tebuvo laikinis vaistas.

Kodėl šis klausimas buvo opesnis devynioliktame amžiuje, negu aštuonioliktame? Mat, aštuonioliktame amžiuje daugelis pietiečių, jų tarpe patys žymieji, į šią instituciją žiūrėjo kaip į laikinį reiškinį, bet patį principą vis dėlto smerkė. Washingtonas ir Jeffersonas, patys būdami vergų savininkai, buvo priešingi vergijai. Toks John Randolph net buvo paleidęs savo vergus. Bet doktrinos, dėl tam tikrų išskaičiavimų, dažnai būna pamirštamos.

Vienas, palyginti, menkas įvykis aštuonioliktojo amžiaus pabaigoje turėjo didelės įtakos pietiečiams. Kaip jau buvo rašyta, Elie Whitney išrado medvilnei apdirbti mašiną. Šio išradimo dėka, medvilnė tapo didžiausiu pietiečių pajamų šaltiniu. Vergų darbas dabar ypač buvo reikalingas.

Vergas, kurio išlaikymas kaštuodavo apie 20 dolerių į metus, buvo žymiai pigesnis, negu laisvas darbininkas. Vergų skaičius kasmet didėjo, ir 1850 metais jų buvo daugiau, kaip trys milijonai. Ir jeigu 1780 metais negras kaštavo 200 dolerių, tai 1860 metais—2,000 dol. 1850 metais buvo apskaičiuota, kad bendra vergų vertė siekė 16 bilijonų dolerių. Tai buvo didžiausias pietų kraš to turtas. Tuo labiau,kad žemės vertė buvo nukritusi. Bet 1818 metais, uždraudus vergų įvežimą, jų vertė dar labiau pakilo. Nenuostabu, kad kai kurie Virginijos ūkininkai vertėsi vergų auginimu ir jų eksportavimu į kitas valstybes...

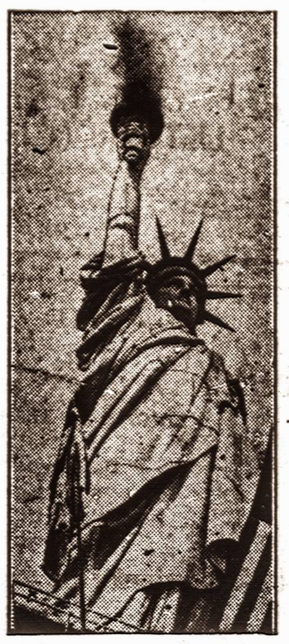

Žmonės greitai suranda moralinius pateisinimus savo pelningiems veiksmams. Atsirado apologistų ir doktrinierių. Tūlas Thomas E. Dew, savo laiku studijavęs Vokietijoje, rado, kad nelygybė yra visuomenės pagrindas. "Tai naturalus ir dieviškas įstatymas', skelbė Dew, "kad gabesnis asmuo turi valdžią ir tuo būdu išnaudoja žemesniuosius. Normalu, kad žmonės vieni kitus verčia vergais." Anot Dew, "žvėrys taip pat minta vieni kitais..." Kitas apologistas, Harper, skelbė, kad "nors vergas neturi vilties pagerinti savo gyvenimą, bet jis, nieko neturėdamas, taip pat nieko negali prarasti..."

Aišku, tarp Harper ir Jeffersono idėjų buvo didelis skirtumas.

Calhoun, viceprezidentas, dar priminė, kad graikų demokratija, kuri buvo pagrįsta vergija, galinti būti pavyzdžiu vakarų pasauliui. Anot jo, "dar nebuvo turtingos bendruomenės, kurioje viena dalis negyventų kitos darbu".

Jeffersono laikais vergija buvo toleruojama, o Calhouno laikais — liaupsinama.

Šie paradoksai pietų plantatoriams buvo priimtini. Pietuose klestėjo romantiškas, feodalinis gyvenimas, kurį reikėjo ginti nuo jankių barbariškumo. Turto savininkai, kurie turėjo daugiau kaip po šimtą vergų, buvo viršūnėje. Tokių buvo apie du tūkstančiai ir jie sudarė pietiečių bendruomenės aristokratiją. Tai žmonės, kurie buvo žinomi savo vaišingumu, linksmomis pramogomis, mandagumu ir pagarba moterims. Juos sekė apie 200,000 savininkų, kurie turėjo nuo 20 iki 100 vergų. 300,000 savininkų turėjo nuo 10 iki 20 vergų. Apie pusantro milijono savininkų turėjo nuo vieno iki 10 vergų. Pagaliau buvo vadinami "baltieji vargšai", kurie turėjo po vieną, ar po tris vergus. Net nė vieno vergo neturėdami "vargšai" naudojasi tomis pačiomis teisėmis, kaip ir turtingieji savininkai.

Pietų plantatoriai, kuriuos šiauriečiai vadindavo "medvilnės snobais", visais atžvilgiais stengėsi mėgdžioti Anglijos aristokratus.

Šitokioje visuomenėje net bažnyčia pro pirštus žiūrėdavo į vergų padėtį. Ir moralistai tik šypsodavosi, matydami, kad plantatorius gražią mulatę pasirenka meiluže.

Gražūs plantatorių rūmai tūnojo soduose.

Įprotis migdo jautrumą. Pietų plantatoriai nebematė nieko blogo vergijoje, kaip šiaurės fabrikantai — naudodami vaikus darbui.

Bet buvo ir tokių plantatorių, kurie rūpinosi vergų švietimu ir jų gyvenimo sąlygų gerinimų. Pavyzdžiui, Thomas Dabney savo vergams leisdavo pailsėti šeštadienio popietį, aiš kindamas, kad jie padarą daugiau naudos per pusšeštos dienos, negu visas šešias dirbdami. Jis skirdavo metines premijas darbininkams. Jis smerkė plakimą rykštėmis. Kitas plantotorius rašė: "Aš laikau muzikantą, kuris groja negrams kiekvieną šeštadienį iki vėlumos..." Kitas rašė: "Ligos atveju, negrai gauna rūpestingą priežiūrą. Mirties atveju, turi būti nutrauktas darbas, kad negrai galėtų dalyvauti laidotuvėse".

Nežiūrint to, plakimas būvo visur vartojamas ir negrams, tiek vyrams, tiek moterims, tai būdavo neišvengiama. Vienas anglas, lankydamasis pietų kraštuose, rašė, kad "kaliniai geriau traktuojami, negu šie žmonės, kurių vienintelis nusikaltimas, tai — kad jų odos spalva yra tamsesnė už šeimininko."

Bet ir negrai, baltųjų pavyzdžiu, turėjo savo luomus. Tarnai, kurie gyveno šeimininko rūmuose, dažnai užaugę kartu sū jo vaikais, būdavo geriau traktuojami. Miesto vergai irgi turėjo daugiau laisvės. Jiems net būdavo leidžiama kitur uždarbiauti. Nelaimingiausi buvo laukų vergai.

Kiek tai liečia šiaurę, čia vergai nyko Mažesniuose Naujosios Anglijos ūkiuose jau seniai nebuvo vergų. Tuo tarpu pietiečių teisė rinkimuose atstovauti vergus erzino šiauriečius. Pavyzdžiui, 50 vergų savininkas turėjo 31 balsą. Tai nesąmonė. Airiai, skotai, vokiečiai ir kiti neseniai atvykę imigrantai vergiją lakė pasenusia barbarizmo liekana. Todėl šiaurės valstybės žiūrėjo, kad vergiją praktikuojančios pietų valstybės neturėtų daugumos Kongrese. Kiekvieną kartą, kai tik į sąjungą buvo priimama nauja valstybė, šiaurė su pietais susikirsdavo. Kai Missouri, vergų valstybė, norėjo stoti į sąjungą, šiaurė reikalavo, kad pirmiau būtų priimta Maine, kaip laisva valstybė. Norėta išlaikyti lygsvarą.

Prieštaravimai didėjo. Iki 1820 metų pietuose buvo leidžiama kritikuoti vergiją. Kai kurios bendruomenės rinkdavo pinigus, kad tuo būdu galėtų išpirkti negrus ir juos grąžinti į Afriką. Tada plantatoriai pradėjo persekioti vergijos priešus.

Buvo dvi vergijos priešininkų grupės: vergijos priešininkai ir abolicionistai. Pirmieji norėjo vergiją švelninti, antrieji ėjo dar toliau ir reikalavo ją panaikinti.

1820 metais Lundy susidraugavo su jaunu spaustuvininku iš Bostono, William Lloyd Garrison, kuris vėliau savo radikališkumu pralenkė mokytoją. Vieno negro padedamas, Garrisonas leido laikraštį (Išlaisvintoją), kuriame nuolat buvo reikalaujama paleisti negrus. Jis sąmoningai rašydavo aštriu stilium.

Nelaimei, Garrisono kampanija sutapo su vienu baisiu įvykiu. Virginijoje, kur negrai išžudė 60 baltųjų. Vergas, kuris vadovavo tam sukilimui, lyg tyčia, skaitė Išlaisvintoją...

Garrisonas buvo kaltinamas negrų kurstymu. Buvo išleisti griežti įstatymai, dar labiau apsunkinę negrų padėtį. Net Massachusetts gyventojai ("gerieji žmonės") nepritarė Garrisono kampanijai. Kartą Bostone jis buvo apmuštas ir toks vergijos priešininkas, kaip Charles Sumner, pareiškė, kad Garrisonas padaręs daugiau blėdies, negu užklėtėję vergijos šalininkai.

Daniel Webster, kuris buvo priešingas vergijai, taip pat mėgino teisinti pietiečius. Anot jo, ekonominių ir politinių klausimų negalima išspręsti brutale jėga. "Gaila", — sakė sakė jis, "kad į baltųjų bendruomenę buvo atgabenta keletas milijonų juodųjų, bet taip pat reikia skaitytis su faktu, būtent, kad jie ten yra."

Daugelis šiauriečių, kurie nepritarė abolicionistų prievartavimui, taip pat gynė pietiečių teises.

Ir vienoje ir kitoje pusėje brendo civilinio karo nuotaikos. Vergijos klausimas savo ruožtu nuodijo ir kitus klausimus, kurie be to būtų buvę lengviau išsprendžiami. Visiems rūpėjo plėsti Amerikos teritoriją. Bet kas bus tie nau ji sąjungos nariai — vergijos, ar laisvės šalininkai? Ar jų priėmimas nepakeis senato daugumos?

Kitą savaitę: TEXAS SKIRIASI NUO MEKSIKOS

Sen. Herman Welker, rep. iš Idaho, mano, kad mėginimas paneigti senatorių McCarthy yra vanduo komunistų propagandos malūnui.

TREMTINIO DIENORAŠTIS

(Atkelta iš 3 psl.)

●

bariuose. Taip pat visą dieną lijo. Jau visi kalba, kad anglai esą Wasserstedte, tačiau žinios dažnai prieštarauja viena kitai. Esą bolševikai irgi išlipę per Oderį ir atsidūrę prie Berlyno, o šiuo momentu jau gatvėse einančios kautynės... Vieną ir pagrindinę tiesą jau visi pripažįsta, kad netrukus bus "kaput"!

— Mes militariniai karą jau pralošėme! — vakar išsitarė pats lagerio vadovas nacis,— bet gal dar kas nors išeis iš politinio?....

Sklinda gandai, kad Berlyne bolševikai surinkę moteris ir vaikus, pastatę juos tankų priekyje ir... važiuoja miesto gatvėmis! Iš bolševikų visko galima tikėtis...

Bijomės tik vieno, būtent, kad čia "bešancuojant" neužeitų frontas. Pietų kryptimi pradėjus smarkiau dundėti, su neramumu dairomės ton pusėn, sekame kiekvieną garsą ir baiminamės dėl likusių artimųjų likimo

Netikėtai suradau dar tris lietuvius. Vienas vaikinas iš to patjes kaimo, bet laisvai kalba vokiškai, kiti du kažkur toliau gyvena. Visi pateko prie tų pačių įtvirtinimo darbų, bet kadangi nepatekome į vieną grupę, tai iki šiol ir nesusižinojome. Buvome pradėję planuoti pabėgimą, tačiau užėję lietūs sulaikė, o be to gaila palikti žadamą išduoti "extra" maisto priedą. Be to, reikėjo skaitytis ir su ta galimybe, kad ilgiau užsitęsus frontui turėtumėm gyventi be maisto kortelių, o tai jau nebuvo malonu. Širyt ir frontas kažkodėl aptilo, nebesigirdi jokio balso.

— Atrodo, kad rimto pavojaus nebėra!—raminome save, —Gal kaip nors iškęsime, o tada be baimės grįšime visi...

Balandžio 24 .

Pagaliau išvažiavome. Gavome keletą pastočių, į rankas pažymėjimą, jog nuo to ir to laiko išimaitinti, ten ir ten dirbę, prie to lauktasis maisto priedas ir brėkštant atsisveikinome... su niūria mūro mokykla. Dienos metu iš viso nebejmanoma važiuoti, lėktuvai kontroliuoja ne tik erdvę, bet ir visus žemės kelius. Prieš pat išvažiuojant, atskridę lėktuvai dar numetė keletą bombų į geležinkelio stoties rajoną, o priedo apšaudė iš kulkosvaidžių.

— Tegu sau bombarduoja, mes visvien važiuojame!—nutarėme lipdami į apmaskuotus ūkiškus vežimus.— O apkasus ir bunkerius galės baigti patys būrai karui praėjus...

Nuo pusiaukelio atsiskyriau iš grupės, paėmiau bagažą ir nuėjau sau tiesia kryptimi. Likusieji nuvažiavo link Wasserstedt, o man ten buvo nepakeliui. Nežiūrėdamas nei į kuprinės svorį, nei į 30 km. nuotolį, visgi ryžausi. Vis stiprėjanti Bremeno pusėj artilerijos komanda ir požektoriai rodė kelią, nes tenlink buvo ir Nemajedt kaimas...

Švietė apsiblausęs mėnulis, erdvėse spindėjo žvaigždės. Naktis buvo graži ir svajinga, kaip kadaise prie Mitros krantų ar šnarančio Kruopio. Akys sekiojo galingų prožektorių juostas, kurios tartum laumės švaistėsi ore, tirpdavo erdvėje, plakėsi iki žemės, tai vėl kilo aukštyn ir skrido horizontu. Staiga užgęsę po kurio laiko visu ryškumu sužibėdavo iš naujo. Šviesų refleksai užvaldė mano dėmesį ir tarsi lunatikas, daugiau nieko nematydamas, net tikro kelio krypties nepasiteiravęs, žygiavau pirmyn.

Įėjau į svetimus, nežinomus miškus. Keliai išsisklaidė ir pagaliau pajutau atsidūręs kažkokio pelkyno pakrašty, į kurio gilumą vedė tiktai keletas nežymių ir užželusių takų. O gal tai buvo tiktai laukinių žvėrių keliai? Bandžiau eiti viena kryptimi, bandžiau kita — dar blogiau. Grįžti atgal?! Bus apie 10 km., gaila vargo. Tuo tarpu nežinojau tikros fronto padėties. Ryt gali būti per vėlu arba ko gero dar kely kas sulaikys kaip... dezertyrą. Sustojau ir rimtai susisąsčiau. Pajutau nuovargį ir silpnumą.. Netoliese pastebėjau kelmą, ir, nieko negalvodamas, atsisėdau. Per veidą tekėjo prakaitas, girdėjau kaip plakė širdis, o ta kuprinė ėmė trinti nugarą, diržai piovė pečius.

ĮVAIRENYBĖS

Tuberkuliozė arba džiova yra, galbūt, seniausia žmogaus liga. Senovės indai, kiniečiai ir egiptiečiai praneša jos naikinančią veiklą, o šios ligos ženklai aptikti iškastuose Neolito (naujojo akmens amžiaus laikotarpio) žmogaus kauluose.

●

Jungtinių Tautų laikraštis Courier praneša, kad pasaulyje esą 7,520 dienraščių, kasdieną spausdinančių 217,174,490 egzempliorių.

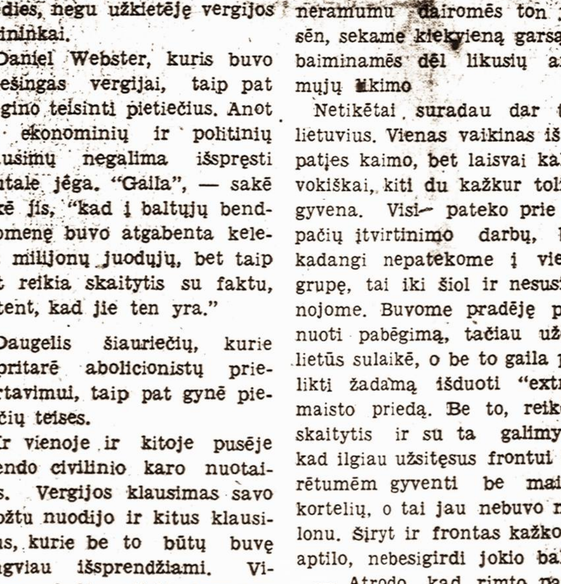

Jie kalbėjo 26 metinėje krikščionių ir žydų konferencijoje, įvykusioje Washingtone. Konferencija ragino demokratines valstybes griežčiau kovoti su komunizmu.

SKRAIDANČIOS LĖKŠTĖS ITALIJOJE

Šį rudenį Italiją buvo apniukusios skraidančios lėkštės. Paskutinius du mėnesius daugiau kaip 400 jų pasirodė. Jos buvo matomos pavieniui, rikiuotėmis, nusileidžiant, pakylant ir darant akrobatiką. Vienoje vietoje net rasta išrausta 20 pėdų gilumo duobė...

Spalio 30 d. tūkstančiai Romos gyventojų matė skraidant šviečiančius diskus. Jie buvo nusileidę gana žemai ir skrido viršum JAV ambasados ir garsiosios Via Veneto kavinės, kur renkasi Amerikos turistai. Diskai nuskridę linkui Villa Borghese sodo.

"Jos buvo tokios gražios, spinduliuojančios", pasakoja p-nia Anna Micali, turtingo Parioli distrikto gyventoja.

Tą pačią dieną vienoje Romos aikštėje net pusei valandos buvo sustojęs judėjimas. Visi užvertę galvas žiūrėjo į dangų.

Dabar Italijoje tik ir kalbama apie "marsiečius". Nustebinti ir kai kurie net išgąsdinti, įvairiai pasakoja. Bet beveik visi teigia, kad "žmonės iš Marso"—

1. Mėgsta gėles.
2. Nepuola žmonių.
3. Apie trijų colių aukščio, vilki šarvuotas liemenes, dėvi šalmus.
4. Spinduliuoja.

Italijos Aviacijos Ministerivisa tai oficialiai paneigė. Nežiūrint to, italų grupė įsteigė draugiją, pavadindami ją nepriklausomu erdvės žvalgybos žinių rinkimo centrą, arba CIRNOS.

Cirnos atstovas pasakoja, kad "tuzinai laiškų gauta" iš Romos, Catanzaro ir kitų Italijos bei Prancūzijos miestų. Visi suteikę "vertingų smulkmenų" apie skraidančias lėkštes.

Pagal tas informacijas, "lėkštės" Europoje skraido žemiau negu Jungtinėse Valstybėse. Amerikoje jos skraido nuo 6,500 iki 10,000 pėdų aukštyje. Europoje — nuo 1,000 iki 1,300 pėdų.

Kaip ten bebūtų, skraidančių lėkščių skeptikams Italijoje teko suvalgyti savo žodžius. Tūkstančiai žmonių Italijoje yra ne tik matę skraidančias lėkštes, jų vairuotojus, bet ir čiupinėję iš dangaus nukritusią keistą medžiagą, panašią į voratinklius. Tos skaidančių lėkščių liekanos rastos miestuose ir kaimuose.

"Vieną dieną būrys skraidančių lėkščių, pulkioje rikiuotėje, pasirodė viršum Livorno. Kitą dieną jos buvo matomos Adrijos jūroje", rašo italų spauda.

Bet įdomiausias pranešimas gauta iš Milano priemiesčio.

Apie 10 valandą vakare žmogus, grįždamas iš kinoteatro, važiavo dviračiu pro sporto aikštę. Staiga jis aikštėje pastebėjo stiprias, akinančias šviesas ir "du mažus šešėlius" greta. Žmogus nuskubėjo pranešti policijai.

Netrukus prie aikštės, apvertos aukšta tvora, susirinko žmonių būrys. Vėliau pasakojo: "Prie šviečiančio disko stovėjo nedidelės figūros, baltomis kelnėmis, pilkais švarkais ir šviečiančiais šalmais. Stipri šviesa trukdė stebėti keistų figūrų veidus, bet atrodė, kad jie buvo užsidėję kažkokius aparatus, panašius į dramblio šnervę. Gal tai alsavimo aparatai... Pagaliau minioje atsirado drąsuolių, kurie atidarė aikštės vartus. Kai kurie pradėjo mėtyti akmenis. Buvo keista, kad akmuo atsimušęs diską, neišdavė jokio garso. Tarytum būtų atsimušęs į minkštą daiktą..."

Toliau pasakojama, kad diskas švietęs trimis skirtingomis spalvomis. "Viršus, panašus į apvalią kabiną, švietė sidabrine šviesa, ant jo lyg būta antenos. Kai žmonės pradėjo veržtis artyn, keistos figūros traukėsi disko link. Visi buvo sujaudinti. Nė vienas neturėjo ginklo. Vienas radęs tuščią vaisių dėžę, paleido ją į diską."

"Signor Giacomo Stefanori, atsivedęs didelį buksyrų veislės šunį, mėgino jį siundyti.Bet šuo, vietoj puolęs marsiečius, dantis suleido į šeimininko švarko skverną. Tą patį momentą, kai Stefononi kratėsi šunim, diskas, sušvilpęs laivo sirenos balsu, vertikaliai pakilo į aukštį," baigia pasakotojas.

Didžiajam kultūrininkui

KSAVERUI STRUMSKIUI

mirus,

reiškia, gilią užuojautą velionies
Marijonai Strumskienei ir jos dukrai
Aldonai Norkuvienei,
našlei, mūsų mielajai bendradarbei

VINCĖ JONUSKAITĖ,

Pabaltijo Moterų Tarybos
Lietuvių Atstovybės Klubo
Valdybos vardu.

MŪSŲ GERBIAMAM IR NEUŽMIRŠTAMAM SPONSERIUI

KSAVERUI STRUMSKIUI

mirus,

jo šeimai reiškiame giliausią užuojautą

inž. STASYS RADZEVIČIUS SU ŽMONA
ir VYTAUTAS KAVOLIS.

Mūsų mylimam draugui,
lietuviškos muzikos puoselėtojui

KSAVERUI STRUMSKIUI

mirus,

reiškiame užuojautą velionies
žmonai ir dukrai.

JUOZAS OLŠAUSKAS
ANTANAS LUKŠYS

Amsterdam, N. Y.

Tauriam lietuviui

KSAVERUI STRUMSKIUI

mirus,

jo šeimai reiškiame gilią užuojautą.

E. P. LIAUGAIDAI

TRIUKŠMAS YRA DIDŽIAUSIAS MIESTO GYVENTOJO PRIEŠAS

Kiekvieno didelio miesto gyventojo diena prasideda triukšmu. Tai gali būti triukšmas, kurį sukelia devynių tonų buldozeris, ar prekinis traukinys, ar transporto lėktuvas, ar sprausminis lėktuvas.

Kai kada pavyksta nugalėti mašinų keliamą triukšmą, bet perdažnai, kiekvieną pergalę lydi pralaimėjimas. Spiegią keltiniai traukiniai nyksta iš didelių miestų, o jų vietą užima dar triukšmingesni požeminiai traukiniai tiems asmenims, kurie jais važiuoja. Automobilių motorai pagerinti ir nutildyti, bet naujos rūšies sunkios "sniego padangos" nuo lat staugia, kai automobilis važiuoja plentu.

Naujasni ir tylesni autobusai pastatomi, bet judėjimas plentais vis didėja. Miestų gyventojai, norėdami išvengti triukšmo bėga į priemiesčius. Ir šie bėgliai padidina miesto triukšmą, nes rytais ir vakarais labai padidėja traukinių ir autobusų judėjimas.

Užkariautose padangėse sukurta oro bazė, iš kur nuolat puolami mūsų ausų būbneliai. Psichiatrai jau praneša, kad miestų gyventojai, gyveną prie aerodromų, kenčia dėl neurozės, kurią sukelia nusileidžiančių ir kylančių lėktuvų užimas. O sprausminių lėktuvų amžius mums žada dar didesnius galvos skausmus. Laimei, mokslininiai kovotojai vis geriau pajėgia sukoncentruoti puolimą prieš triukšmą.

Šia proga prisiminkime kaip matuojamas triukšmas. Priimtas metodas naudoja vienetą, vadinamą decibelą, tai yra mažiausias garsumo skirtumas tarp dviejų garsų, kuriuos ausis gali atskirti. Vos girdimas yra 10 decibelų, sprausmims lėktuvas pasiekia 150 ar daugiau decibelų. Paprasta kalba yra nuo 50 iki 60 decibelų, ramios įstaigos darbas — 40 decibelų.

90 decibelų triukšmas, pav. fabrikų skaptavimo mašinos (routers) ir skyliamušio preso, laikinai gali jus apkurtinti.

JAV aviacijos autoritetai apskaičiavo, kad žmogus saugiai gali praleisti nuo dviejų iki aštuonių valandų į dieną tokioje aplinkoje, kur garsas pasiekia 85 decibelus. Jūs jau nesmagiai jausitės, girdėdamas 120 decibelų garsą, tai yra tas triukšmas, kurį jūs girdite, būdamas arti lėktuvo motoro ir propelerių. Šiuo metu decibelas susilaukė varžovo—"sono", tai yra naujos garsų matavimo skalės bazė. Manoma, kad šiuo būdu galima tiksliau matuoti aukštus tonus, kurių mes ypač nemėgstame. Jūsų pačių name, jei vaikai pakenčiamai ramūs, triukšmas būna dviejų sonų. Požeminis traukinys pasiekia lygiai 240 sonų, tai yra susiekimo didžiausias triukšmas. Nuo 25 iki 100 pėdų atstume nuo miesto gatvės, susiekimo triukšmas būna 90 sonų.

Ekspertai, naudodami vieną iš šių dviejų skalių, ar abidvi, pradėjo apskaičiuoti miestų triukšmą. Havanai tenka "garbė" būti triukšmingiausiu pasaulio miestu. JAV triukšmingiausias miestas yra Reno, kur automatų (slot-machines) ūžimas padidina susisiekimo triukšmą. Po jo antrą vietą užima Philadelphia, o trečią — Bostonas. Po jų seka Las Vegas (daugiau automatų) Chicago (dvigubai triukšmingesnė kaip prieš 20 metų), Washingtonas, San Francisco, Dallas, Detroit ir St. Louis.

New Yorkas kovoja su triukšmu nuo 1930 metų ir vienais metais suėmė 26,000 nusikaltėlių, nesilaikančių kovai su triukšmu taisyklių. O Memphis, pagal savo dydį, dėl sukeltų pastangų, laikomas ramiausiu krašto miestu.

Kodėl miestas triukšmingas? Didžiausias kaltininkas yra susisiekimas. Havanos autoritetai apskaičiavo, kad jos triukšmo ketvirtadalius sudaro automobilių ir autobusų netikę garso slopintojai (mufflers) ir šoferių sirenos. Chicagoje atlikta ketverių metų stu dija rodo panašius rezultatus.

Krašto plentai vienodai triukšmingi. Netoli Bostono, pakeliui į Worcesterį, parduodamas vienas namas po kito, nes anot vieno gyventojo, jis kartais naktį nubunda, pergyvendamas sloguti, lyg didžiulis sunkvežimis važiuotų per jo miegamąjį.

Nustatyta, kad kuo senesnis autovežimis, tuo jis triukšmingesnis. Modernūs tramvajai ir troleibusai sukelia maždaug pusę to triukšmo, kaip tie auto vežimiai, kuriuos jie pakeičia. Transporto atžvilgiu vasara triukšmingesnė, negu žiema. Net naktį miesto gyvenamose srityse pastovus miesto užimas siekia daugiau kaip 40 decibelų.

Vienas didesnių sunkumų kovai su miesto susisiekimo triukšmu yra tas, kad jūs nesirūpinate kovoti su juo ir susikoncentruojate ties savo darbu. Kai kurie psichologai susekė, kad užpakaly girdimas triukšmas leidžia jums dar geriau susitelkti ties savo darbu, jei jūs galite nekreipti dėmesio į triukšmą. Bet jūs negalite ignoruoti tokio triukšmo, ku ris graso jūsų sveikatai — susisiekimo policininko švilpuko, traukinio važiuojančio per pervažą, skambančio varpo, automobilių sirenų, kurios priverčia jus šokti į šalį.

Naujausias susisiekimo triukšmas smogia mums iš padangių. Šiek tiek padaryta pažangos lengvųjų lėktuvų pramonėje. Asmens, gyveną netoli Bostono bandomojo aerodromo, beveik nepastebi nusileidžiančių lengvųjų lėktuvų, aprūpintų keturių plokštumų propeleriais garso slopintojais. Bet sunkieji transporto lėktuvai triukšmingesni už tramvajų, nors jų triukšme mažiau mus erzinančių ausį rėžiančių garsų.

Tačiau, blogiausi sprausminiai lėktuvai, sukelią apmaudą tų asmenų, kuriems tenka šį triukšmą pakęsti. Tuo labiau susirūpinę ir aviacijos eks pertai, nes jų vyrai turi dirbti tokiose sąlygose, kur triukšmas siekia beveik 150 decibelų. Pavojingiausias čia garso laukas, susidaręs už lėktuvo uodegos vamzdžio. Šio lauko netrasoniniai garsai negirdimi, bet jų įtaka kitaip pasireiš kia. Kai žmogus patenka į jų lauką, nors garsas siektų tik 120 decibelų, jo pirštai pasidaro karšti, kai liečia vienas kitą, taip pat jo ausys ir šnervės, o jo nosies įdubimas virpa, tartum nendrinė fleita. Jo ner vų sistema blogai veikia. Toks paprastas autonominis veiksmas, kaip stovėjimas, reikalauja nuolatinio galvojimo.

Laivyno vadovybė galvoja išrasti šalmą, kuris apsaugotų jų tarnautojus nuo tokių blogiausių padarinių. Be to, vis didėjantis lėktuvų triukšmas sudaro didelę problemą kontrolės bokšto personalui. Neseniai, pulk. lt. A. Meyer, jr., įspėjo, kad dėl nusileidžiančių ir kylančių lėktuvų triukšmo, kontrolės bokšto tarnautojai padaro klaidų, kurių pasekmėje įvyko nelaimingų atsitikimų.

Taigi, kokie triukšmo žalingi padariniai? Triukšmas gali jus nualinti. Nepaisant triukšmo, jūs galite atlikti savo darbą, bet jūs turite vis daugiau ir daugiau koncentruotis. O tai reiškia, kad jūsų raumenys vis labiau įsitempia, metabolizmas palaipsnui didėja, taip pat didėja ir deguonies suvartojimas. Tokiu būdu, besibaigiant dienai, jūs esate daugiau fiziniai nuvargęs.

Pramonėje triukšmas veikia darbo našumą. Bandymais nustatyta, kad dirbant triukšmingoje aplinkoje, reikalinga suvartoti 19% daugiau energijos, negu ramioje aplinkoje. Vienam fabrike, uždėjus skydus (new bearings) ant triukšmingų ventiliatorių, gamyba padidėjo 12%. Vienoje biznio įstaigoje, sumažinus triukšmą 40% padidėjo našumas 9%. Mašininkų klaidos sumažėjo beveik trečdaliu. Telegrafo įstaigoje pastebėta, kad dirbant "ramiame" kambaryje, sumažėjo klaidų perpus.

Dr. W. E. Grove medikų žurnale apie miestų ir fabrikų triukšmo psichologinius padarinius taip rašo: "Nervų sistema nėra pritaikyta tokios rūšies nuolatiniams smūgiams. Dėl pastovaus triukšmo žmogus tampa perdėtai nervingas. Išsivysto neurastenija ir psichostenija, panašiai kaip kovos lauko nuovargis". Kraštutiniais atvejais dar svarbesni triukšmo fiziniai padariniai, nors asmuo gali triukšmo ir ne

(Nukelta į 7 psl.)

Lėktuvo nelaimėje Vokietijoje apdegusiam lakūno Lawrenco McNicholas (kairėje) kūnui operuoti gydytojai turėjo panaudoti brolio dvynuko (dešinėje) odą. Brolis turėjo skristi į Europą.

SAPNŲ KILMĖ IR JŲ REIKŠMĖ

DR. P. LEGECKIS

Be abejonės, sapnai turi didelės reikšmės žmonių gyvenime. Mes net turime istorinės reikšmės įrodymą. Daugelis gali pagalvoti: jei mūsų didžiajam kunigaikščiui nebūtų prisisapnavęs staugiantis vilkas, mes neturėtume Vilniaus... Ar jo sapnas buvo jam išaiškintas taisyklingai, tūlas gali abejoti. Bet sapnas buvo išaiškintas vykusiai ir naudingai lietuvių tautai — tuo niekas negali abejoti.

Vis dėlto, teisybės dėlei, galiu tvirtinti, kad Gedimino sapno paaiškinimas buvo iš esmės klaidingas, turint galvoje modernią pažiūrą į sapnus, kuri skelbia, kad sapnas yra pasąmoninga tąsa mūsų dėl miego nutrūkusio sąmoningo smegenų darbo, atseit, galvojimo. Sapnų mintys ir vaizdai nepriklauso mūsų valios bei noro.

Paprastai, kiekvienas žmogus normalėmis sąlygomis miega giliai ir jo smegenys yra išjungiamos, lyg elektros šviesa kambaryje. Kambaryje pasidaro tamsu ir tylu. Kai išjungiama sąmonė, pasidaro tuščia galvoje protavimo atžvilgiu, t. y. smegenys nustoja laikinai funkcijuoti, atseit, ilsisi kartu su visu kūnu.

Mat, kūnui ir protui veikiant, kaip raumenyse, taip ir smegenyse prisirenka daugiau ar mažiau nuodingų medžiagų, kurios sukelia nuovargį. Atsigulus arba nutraukus fizinį darbą, raumenys gali pailsėti, bet smegenų poilsiui reikalingas miegas, tai yra, visiškas nustojimas sąmonės.

Miego metu nuodingos medžiagos yra pašalinamos arba net tam tikrais vykstančiais kūne cheminiais procesais jos yra paverčiamos į naudingas medžiagas, vėl sunaudojamos smegenų, raumenų ir kitų organų funkcijos darbo metu.

Tam tikromis nenormaliomis sąlygomis, pavyzdžiui, labai stipraus nervų sukrėtimo metu dėl išgąsčio, nelaimės, arba net nuodingoms medžiagoms paveikus, smegenys atsiranda sujaudintoje būklėje ir gilus ramus miegas yra sutrukdomas. Išvidiniai impulsai neleidžia smegenimis aprimti. Lygiai kaip sugedus išjungimui, negalima užgesinti elektros srovė, vis bėga laidais, kaip nesivers žmogus nuo vieno šono ant kito, jis arba visai negali užmigti arba užmiega iš dalies, paviršutiniai, nes sujaudinti smegenys pasąmoningai tęsia veikimą, tai yra žmogus sapnuoja, tuo tarpu, kai kūnas ilsisi, nejuda. Kadangi žmogus negali sąmoningai tvarkyti savo minčių sapnavimo metu, tai pasąmoningas smegenų galvojimo procesas ir sapnų vaizdai paprastai būna netvarkingi, neaiškus, migloti, bet juose visuomet galima išskaityti praeityje išgyventus įspūdžius.

Psichologai ir psichiatrai dažnai tiria dabar savo ligonių sapnus ir dažnai nustato dvasinio sukrikimo priežastis. Jiems net pavyksta kartais nustatyti matrimonialinių skyrybų arba kriminalinių įvykių priežastis (praeityje, ne ateityje!). Toks tyrimas yra vadinamas psichoanalize.

Ne tik sapnai, bet žmonių kūryba, kaip pavelkslai, net megėjų paišyba, taip pat laiškai ir rašomos knygos duoda galimumo tirti jų autorių bei kūrėjų charakteri, ypatybes, praeitį, iškrypimo priežastis. Duosiu keletą pavyzdžių tai teorijai paremti.

Dostojevskio knygos yra skai tomos psichiatrų pakartotinai ir pažodžiui, yra studijuojamos ir analizuojamos tam, kad nustatytų to žymaus rašytojo liguisto dvasinius požymius, nustatyti jo ligos diognozę: nežiū rint savo genialumo, jis buvo alkoholikas ir epileptikas.

Vienoje proto ligų įstaigoje laikomas jaunuolis mėgdavo paišyti. Buvo įsidėmėtina, tai, kad bene kiekviename paveiks le, šalia pagrindinio siužeto, jis visuomet įterpdavo dramblio figūrą arba bent jo kūno dalis, pav., iltys, kojos, galva.

Psichiatrai sugaišo daug laiko, kol patyrė iš jo giminių, kad tas jaunuolis savo vaikystėje būdamas nerangus ir nevikrus, buvo vadinamas "dram bliu". Tas žodis, pažeidęs jo ambiciją, įstrigo jam giliai, lyg pašinas, smegenų žievėje, arba jo sąmonėje, o vėliau, metams bėgant, lyg užmirštas, sulindo ir paliko visam jo amžiui, jo pasąmonėje. Tas pašinas, reikia manyti, lydės jį visą gyvenimą, dažnai nesąmoningai išlįzdamas jo kūryboje.

Vienoje ligoninėje, Lietuvoje, buvo laikomas proto tyrimui 16 metų berniukas, nužudęs nakties metu savo tėvą su kirviu. Pasirodo, išvakarėse jam leido išgerti gerą porciją namie darytos degtinės. Jis aiškino, tą nelemtą naktį sapnavęs velnią ir, pabudęs, gynėsi nuo jo kirviu... Šią tragediją tenka aiškinti šitaip: vaikas buvo pusiau pabudęs. Jo raumenys judėjo, bet jo sąmonė, paveikta ir nuslopinta alkoholio, dar negalėjo atsipeikėti nuo košmažo, t. y. pilnai pabusti. Jaunuoliui alkoholis yra ypač žalingas.

Todėl dabar psichiatrai, žmoniškumo ir teisingumo dėlei, dažnai turi nustatyti, kaip buvo įvykdytas tas ar kitas nusikaltimas, psichiatrų akimis žiūrint, ir kuriame laipsnyje nusikaltėlis yra atsakingas už savo veiksmus.

Jei degtinė sukelia pragariškus sapnus, tai kinai, rūkydami opiumą, patenka į tam tikrą snaudulį su malonaus pobūdžio sapnais arba vizijomis, jausdamiesi esą rojuje...

Štai, nagrinėjant kunigaikščio Gedimino sapną, su staugiančiu vilku, tenka ji, ši sapną, aiškinti, kaip paseką to stipraus įspūdžio, nuovargio bei tam tikro laipsnio nervų sistemos įtempimo, kuriuos sukėlė jame vilkų medžioklė išvakarese.. Žyniai buvo pakankamai sumanūs aiškinti sapną — anų metų pažiūromis, tai buvo pranašystė. Bet jeigu tas pats istorinis vilkas būtų prisisapnavęs tarp pelkių, tas sapnas gal būtų buvęs aiškinamas kitaip.

Maspetho
Lietuvių Piliečių Klubas
Adv. S. Bredes, pirm., J. Januškaitis, vicepirm., P. Šlapikas, ižd., P. Mikalauskas, sekr., A. Garnis, fin. sekr.
BARAS NARIAMS IR SVEČIAMS
Salė pramogoms
Reikalingi nauji bolininkai.
Varžytinės vyksta pirmadieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais,
LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS
P. LISAUSKAS, Vedėjas
69-61 Grand Ave., Maspeth, N. Y.
HA 9-9866

Misiūnų Degtinės Krautuvė
RAY'S LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI
Savininkai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y
Virginia 3-3544

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS
Kelionės laivais ir lėktuvais, Įvairiausios apdraudos, Nuosavybių pirkimo ir pardavimo, Biznio knygų vedimo, Taksų (income tax) paruošimas, Pinigų persiuntimo ir skolinimo, Imigracijos ir pilietybės, Notarinių dokumentų tvirtinimo.
Vertimų ir įvairiausiais kitais reikalais.
KNYGYNAS—LAIKRAŠČIAI IR KNYGOS
Visais reikalais jums greitai ir maloniai patarnaus broliai
ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
315 WALNUT ST. (kamp. Adam St.) NEWARK 5, N. J.
Telefonas MArket 2-4867

NORITE GEROS — MENIŠKOS
FOTOGRAFIJOS:
PORTRETO,
ŠEIMOS,
VAIKŲ,
įvairių progų nuotraukų?
Jums geromis sąlygomis padarys
VYT. MAŽELIS,
baigęs New York Institute of Photography,
422 MENAHAN STREET, BROOKLYN, N. Y.
skambinti tel. HY 7-4677

VISAME NEW YORKE NERASITE GRAŽESNIŲ IR PATOGESNIŲ SALIŲ, KAIP
GRAND PARADISE
Ką nerengtumėte — koncertą, vestuves, šokius, ar prakalbas — Grand Paradisę gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.
Reikalų Vedėjas
I. WEINSTEIN
320 GRAND ST. BROOKLYN 11, N.Y.
EVergreen 7-1123

Prilaikykime Pinigus Savųjų Tarpe!
REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE
X. STRUMSKIS, savininkas
322 Union Avenue,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089
Vienintelė lietuvių degtinės ir vyno krautuvė, gyvuojanti jau 17 metų.

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA
V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kuo geriausiai.
532 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

GINTARAS GRAŽIAUSIA DOVANA
Brangi atmintis kiekvienam lietuviui. Tradicinis papuošalas visą metą.
Vieta kuri saugo mūsų brangaus krašto auksą — gintarą. Didžiausias pasirinkimas gintaro dirbinių.
AMBER GUILD, Ltd.
Virš 50 metų gintaro versle.
80-19 31th Ave., Jackson Heights, L. I., N. Y.
Tel. HA 9-5855
Lengva pasiekti auto—Northern Blvd. (25a) iki 31st Ave
IND sub. iki Roosevelt—Jackson Heiths Stores,
IRT sub. iki 74th St. Stoties Iš čia LaGuardia Aelo Port Bus iki 31st Ave

HERBERT & BLOOMFIELD, Inc.
AUTOMOBILIAI — NAUJI

SUNKVEŽIMIAI (TROKAI) vartoti
FINANSUOJA BANKAS
Autorizuotas
FORD
TAISYMAS DALYS
Lietuvis JUOZAS E. ARBAČIAUSKAS,—Sav.
CHARLES H. BLOOMFIELD,—Sav.
118 Hempstead Turnpike, Franklin Square, L. I., N. Y.
Tel. HE 2-3300

NEW YORKO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. F. M. BINTAKIS
16 Linden Street
Vykstant Jamaica linija išlipti Gates Avenue
Brooklyn, N. Y.
GLenmore 5-3012

VALANDOS:
Kasdien nuo 11 iki 1 ir nuo 6 iki 8
Šeštadieniais nuo 11 iki 2.
Sekmadien. pagal susitarimą

VINCAS KANAUKA, M. D.
284 Eastern Parkway
(Blokas nuo Brooklyno Muziejaus)
Brooklyn, N. Y.
Tel. ULster 7-8652
(Vykstant BMT Franklin Ave linija, išlipti Estern Parkway, o IRT—Franklin Ave stotyje.)
Namų tel. TAylor 7-8231

VALANDOS:
PAGAL SUSITARIMĄ
Skambinti nuo 6 iki 8 v.v.
Šešštadieniais nuo 9 iki 11 val. ryto.

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
Brooklyn, N. Y.

VALANDOS
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6969

DR. JANINA SNIEŠKA
(DANTŲ GYDYTOJA)
408 Jay Str. Room 306,
kamp. Fulton Str. (Brooklyne)
Ofiso tel. ULster. 8-8789
Namų tel. TAylor 7-8231

VALANDOS
1 — 7 val.
susitarus
Ketvirtadieniais visą dieną ir šeštadieniais po pietų uždaryta

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
Brooklyn, N. Y.

VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — MA 7-2055

JOSEPH SAMOSTIE, M. D.
Buvęs Berlyno universiteto klinikų prof. asistentas
Vyrų ir moterų aštrios ir chroniškos ligos.
RENTGENAS - ELEKTROTERPIA
Nuo 10 val. ryto iki 6 v. p.p. Čia pat moterų ligų gydytojas
Priėmimo val. antr., treč. ir penkt. nuo 10 v. r. iki 6:30 v. v.
220 EAST 12th ST., **NEW YORK 3, N. Y.**
(Tarp 2nd ir 3rd Ave.) Tel. AL 4-4437

JOHN DERUHA, M. D.
Odos niežėjimas ir išbėrimai. Tulžies ligos. Galvos skaudėjimas, nemigas, jausmų komplikacijos, jautrumas, širdies ir skilvio ligos.
Apžiūrėjimas ir kraujo tyrimas 3 dol. Priėmimo valandos 10-2 ir 4-9.
128 E. 86th ST., **NEW YORK CITY**
Virš Lexington Ave. požeminio traukinio stoties. Lengva privažiuoti iš visur. Atskiri laukimo kambariai vyrams ir moterims.

DULKIŲ SIURBLYS

namų švarai palaikyti būtinas.
Žinomus "ELECTROLUX" siurblius (vacuum cleaner) ir vaškavimo mašinėles jums namuose parodys fabriko atstovas

Julius T. Jacyna.
Rašykite: 328 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. MU 4-3171, namų EV 7-0463.
Kainos nuo 25 dol.
Taip pat parduoda "FLAVORSEAL" firmos Stainless Steel puodus virti be vandens.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., **Brooklyn, N. Y.**
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius — ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET, **BROOKLYN, N. Y.**
Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue. **Brooklyn, N. Y.**
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. — **J. B. SHALINS**
84-02 Jamaica Avenue, **Woodhaven, N. Y.**
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

AUGUST P. GUSTAS, Inc.
AUGUST P. GUSTAS, Prezidentas
354 MARCY AVENUE **BROOKLYN, N. Y.**
(KOPLYČIOS SUTEIKIAMOS IR KITUR)
EVergreen 7-4774

PATRICK FUNERAL HOME
635 NORTH WOOD AVENUE, LINDEN, NEW JERSEY
Telephone LInden 2-4119

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
410 METROPOLITAN AVE., BROOKLYN 11, N. Y.

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, **Maspeth, L. I., N. Y.**
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

LIETUVIAI ADVOKATAI

ST. BREDIS, JR.
37 Sheridan Avenue,
Brooklyn 8, N. Y.
AP 7-7083

KĘSTUTIS W. MICHELSON
111-15 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL 18, N. Y.
VIrginia 7-4111

CLEMENT A. VOKET
(Vokietaitis)
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS 73, N
NEwton 9-6620

ALFRED J. WENTZ
225 S. 4th Street,
BROOKLYN, N. Y.
EVergreen 7-8067

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai
Virginia 9-0642 ir
Virginia 7-4111

POLAKAS GARANTUOJA, kad galima mokėti brangiau, bet negalima suruošti geresnių laidotuvių

$250 ąžuolinis karstas
Laidotuvių kaina nėra problema, nes mes turime didelį pasirinkimą karstų.
Audeklu dengtas nuo -95
Ąžuolinis nuo $250
Mahagoni med. nuo $495
Metaliniai nuo $385
Nemokamai koplyčia

Antanas Polakas
LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA
151 METROPOLITAN AVE.,
Brooklyn, N. Y.
Telefonas EVergreen 7-8479

RUBBER STAMPS
ENGRAVING
CONCORD STAMP
79 Warren St. New York, N.
Tel. BEekman 3-6828

KARYS
1954

KARYS, kuris prieš 35 metus buvo pradėtas leisti Kaune Lietuvos kariams, dabar vėl pasirodo Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Tai pasaulio lietuvių buv. karių patriotinis žurnalas.

Metams 5 dol. Rašykite:

KARYS
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

A. Andriuškevičius
Laikrodininkas ir Juvelyras
Didelis brangenybių pasirinkimas.
485 Grand St.,
Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 4-2318

Du labai geri draugai...

Triukšmas didžiausias miestų gyventojų priešas

(Atkelta iš 6 psl.)

girdėti, bet jis gali tiesioginiai veikti į jo kūną. Jei miegantį asmenį paguldysime triukšmingoje aplinkoje, jo raumenys tuojau susitraukia ir įsitempia ir tokioje būklėje būna apie pusę valandos, kol vėl atsileidžia. Nenuostabu, kodėl tiek daug miestų gyventojų, nubudami rytais, jaučiasi nuvargę.

Bet koks triukšmas, didesnis kaip 90 decibelų, gali būti laikino apkurtimo priežastimi. O jei pakankamai ilgai reikia pakelti tokį triukšmą, galima visiškai apkursti. Tai labai gerai žinoma nuo 1890 m., kada 100 katilų gamintojų medicinos studija parodė, jog jų visų gir dėjimas buvo visam laikui sužalotas.

Šiuo metu visuose civilizuotuose kraštuose didėja sunkiai girdinčių asmenų skaičius. Vakarų Vokietijoje jų esama 2 milijonai, Anglijoje 6,5 mil., o JAV net 17 mil. Šių asmenų 80% sudaro asmenys, dirbą savo profesijoje.

Modernioje pramonėje kai kuriais atvejais triukšmas didesnis negu 90 decibelų. Krintančio kūjo triukšmas siekia 130 decibelų, kniedžių sutvirtinimo (riveting) — 115, greičio kūjo ir plieninio pjūklo — 110, o oro grąžto — 95.

Fabrikų triukšmo papildomas pavojus: jis kliudo susikalbėti ir girdėti nurodymus bei įspėjimus. Tai yra grėsmė darbininkų saugumui, o taip pat padidina triukšmą, nes dar bininkai priversti šaukti..

Dr. Ch. L. Barron apskaičiavo, kad eilinis asmuo saugiai gali dirbti tokiose sąlygose, kur triukšmas siekia nuo 70 iki 90 decibelų, žinoma, išskyrus tuos asmenis, kurių ausys perdaug jautrios triukšmui. Dėl to jis pataria sunkioje pramonėje, prieš priimant darbininkus į darbą, patirti jų jautrumą ir jautrius ir jautrius triukšmui asmenis skirti į netaip triukšmingą sritį.

Tiems darbininkams, kurie dirba krintančio kūjo aplinkoje, jis pataria naudoti ausies kamštukus ir ausies garso slopintojus (ear muffs). Kamštukai sumažina triukšmą nuo 25 iki 35 decibelų ir leidžia saugiai dirbti iki 120 decibelų aplinkoje. Geri ausies garso slopintojai suteikia nuo 20 iki iki 25 decibelų apsaugą. Uždėjus ant ausies kamštukų, galima saugiai pakęsti triukšmą iki 140 decibelų. Virš šios ribos ir jie nepadės, nes garsas įsiskverbia į ausį per kiaušo kaulą.

Kitas veiksmingas ginklas kovai su triukšmu yra geresnis pastatų projektavimas. Anot H. Hardy, šios kartos architektams tenka išspręsti problemą suteikti žmogui geresnę akustinę apsaugą nuo mūsų greičio civilizacijos vis didėjančio triukšmo ir neramumų. O. L. Baranek pabrėžia, kad kadaise žmogaus namas buvo laikomas jo pilimi, bet dabar kai kurios šių pilių yra tikros akustinio kankinimo kameros. Kartais modernūs gyvenamieji namai taip suprojektuoti, kad aukščiau esančių kambarių mažiausias triukšmas tuojau girdimas apačioje. Netvirti pokariniai namai ypač iškelia triukšmo problemą. Atsakymą gal sulauksime iš Rotterdamo, kur gyvena 48 šeimos trijų aukštų gyvenamame name, kuris yra gyvoji laboratorija, padedanti inžinieriams kovoti su triukšmu. Šio namo kiekviena šiena ir grindys atskirai suprojektuotos, tartum bandomoji lenta, gauti žinioms, kurios padės nuslopinti didelio gyvenamojo namo triukšmą.

Anglijoje atlikta apžvalga rodo, kad senieji tašytų akmenų ir medžio kamienų pastatai atsparesni garsui, kaip plytų, faneros ir medinių pertvarų vienetai. Panaudojant šias žinias anglai pastatė per 100,000 gyvenamųjų pastatų, kur triukšmą geriau kontroliuoti.

Labaratorijose inžinieriai studijuoja mašinų keliamą triukšmą. Jie nustato ne tik triukšmo pradžią mašinoje, bet ir tą kelią, kurį jis padaro, išėjęs iš mašinos. Nustačius tokį "triukšmo cirkuliavimą", jie mokosi, kaip galima drastiškai apriboti triukšmą, nesumažinant mašinų energijos ir našumo.

Kitur mašinos įstatomos į garsui atsparias minkštas kameras, kur galima nustatyti, kokios dalys kelia triukšmą. Inžinieriai pradėjo slopinti garsiausią mašinos dalį, paprastai, ji būna išmetamasis vamzdis (exhaust). Ši technika taikoma visam, pradedant nuo vienos arklio jėgos pievų pjaunamosios mašinos iki 100 tonų dizelio.

Inžinierių viltis ateityje nustatyti "triukšmo ribą", kurios visi turėtų taip griežtai laikytis, kaip šiandien laikomasi greičio ribos.

Tačiau, kova su triukšmu yra ne vien tiktai techniška, bet ir auklėjimo problema. Moderniam žmogui šiandien dar neaišku, kad nesivaržančiu triukšmu jis kenkia kitiems asmenims ir visuomenei. Auklėjimas turi padėti jam tai išsąmoninti. Techniškas mašinų patobulinimas, o ypač garsą slopinančių įrengimų atpiginimas, tai ppat susisiekimo policijos ir sveikatos įstaigų atitinkami potvarkiai gali daug padėti kovai su triukšmu. Bet tik tada jie bus sėkmingi, kai visuotinai bus suprasta, kad triukšmas yra tautos sveikatos priešas.

S. J.

THE VICTORY BAR
GĖRIMAI, UŽKANDŽIAI
John Davis—Dovidaitis sav.
Buvęs Brooklyno biznierius, kviečia tautiečius atsilankyti.
3530 NO. MIAMI AVENUE,
MIAMI, FLORIDA

SAVITARPINĖS PAGALBOS PAKTAS IR... DEPORTACIJŲ ĮSAKYMAS

Iš V. S.dzikausko kalbos, pasakytos Pavergtųjų Tautų Seime, New Yorke

Abudu mūsų svarstomi klausimai — prievartiniai darbai Sovietų orbitoje ir deportacijos iš Sovietų pavergtųjų kraštų — turi bendros tarptautinės reikšmės, nes liečia bendrus teisės ir moralės principus, kuriais pagrįsta tarptautinė bendruomenė. Tie klausimai turi didelės reikšmės ir atskiroms tautoms. Lietuvių tauta ypatingai yra paliesta abiejų šių piktybių.

Deportacijos į Sibirą yra senas Rusijos politikos įrankis. Jau nuo XVI šimtmečio jį Rusijos vyriausybė praktikuoja, tik carinės Rusijos deportacijos ribojosi mažesniu kiekiu politinių ir kriminalinų kalinių, ir jų deportacija buvo vykdoma pagal, kad ir kieto bei netobulo, teismo sprendimą. Savo apimtimi ir savo nežmoniškais metodais sovietinės deportacijos naujosios istorijos annaluose neturi sau pavyzdžio.

Keli mėnesiai prieš Lietuvos okupaciją, 1939 m. spalio 10 d. Lietuvos delegacija Maskvoje pasirašė vadinamą savitarpinės pagalbos paktą su Sovietų Sąjunga. Stalinas buvo patenkintas ir per priėmimą Kremliuje pakėlė tostą už Lietuvą. Tuo pačiu metu, tame pačiame Kremliuje, už keliosdešimts žingsnių nuo puotos salės, NKVD patalpose jau buvo redaguojamas įsakymas Nr. 00123. Šis įsakymas, pasirašytas 1939. 10. 11., yra plačiai žinomas kaip "SSSR NKVD įsakymas No. 00123 antisovietiniam elementui Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje likviduoti". Argi gali būti dar didesnis cinizmas, dar didesnė hipokrizija kaip Kremliaus valdovų?

Sovietinės deportacijos iš Lietuvos yra paliudytos daugelio oficialių dokumentų, daugelio liudytojų pagaliau Amerikos Kongresinio Komiteto, tyrusio sovietinę agresiją. Tai yra tarptautinis nusikaltimas. Tai yra tikriausia genocido forma. Atsakingi už šiuos nusikaltimus yra ne tik Sovietų Sąjungos vyriausybė ir jos marionetiniai pastumdėliai, bet ir tiesioginiai tų nuskaltimų bendrininkai. Individualinės atstovybės principas už deportacijų nusikaltimus yra aiškiai išreikštas Tarptautinio Karinio Tribunolo Chartoje, kur pasakyta:

"Veiksmai, padaryti Tribunolo jurisdikcijos ribose, už kuriuos arba už betkurį iš jų yra atsakingi ATSKIRI ASMENS, yra žemiau išvardintieji.. (c) Nusikaltimai žmoniškumui, būtent: žmogžudystė, žmoniški veiksmai... Vadai, organizatoriai, kurstytojai ir bendradarbininkai, dalyvaudami plano paruošime ar vykdyme, arba dalyvaudami sąmoksle padaryti betkurį augščiau minėtą nusikaltimą yra atsakingi už visus pagal tokį planą visų asmenų atliktus darbus..."

Savo kalboje Tarptautiname Tribunole, Nurnbergo byloje 1946. 7. 26/27. D. Britanijos prokūroras toje byloje Sir Hartley Shaweross be kita ko yra pasakęs:

"Tribunolo Charta išreiškia principą, — daug griežtesnį, nei kaikas galbūt norėtų — kuris yra įspėjimas ateičiai. Aš sakau ir kartoju—yra įspėjimas ateičiai, įspėjimas diktatoriams ir tironams, vaizduojantiems valstybę, kad jie, palaikydami ir tęsdami savo nusikaltimus prieš tautų bendruomenę ir pažeisdami savojo krašto žmogaus neliečiamumą, **veikia savo pražūčiai,** nes laužo žmonijos tarptautinius įstatymus.

Savo žiaurumu sovietinės deportacijos prilygsta ir pralenkia hitlerines. Tuo tarpu nacių deportacijos yra pasmerktos pasaulio viešosios opinijos ir jų vykdytojai kaip nusikaltę žmoniškumui yra sušilaukę tinkamos bausmės. Tas faktas, kad tie, kurie dabar eina nacių pėdomis, tada buvo jų teisėjai, negali užtemdyti abiejų bylų anologijos. Ir reikia tikėtis, kad nebetoli tas laikas, kad visi už sovietinių deportacijų nusikaltimus atsakingieji bus pašaukti į Tarptautinį Tribunolą atsakyti už savo veiksmus. Mūsų uždavinys rinkti jiems apkaltinti nusikalstamąją medžiagą.

Kas betgi mus ypatingai jaudina šioje tragedijoje, tai savotiškas tarptautinės opinijos abejingumas, nors paprastai ji labai jautri visiems žmogaus teisių pažeidimams ir nors sovietinių deportacijų negalima kitaip apibūdinti, kaip visišku tam tikrų visuomenės sluogsnių, net ištisų tautų naikinimu. Todėl ir mūsų seimo vienas iš uždavinių būtų kelti ir stiprinti laisvojo pasaulio viešosios opinijos jautrumą šiam pasaulinės reikšmės reikalui.

MĖSOS URMO PARDAVIMAS
ALBRECHT & KOELBER
197 NORTH 6th ST. **BROOKLYN 11, N. Y.**
EVergreen 8-6322

CASINO TEATRAS
210 East 86th St., N.Y.C. **. Tel.: RE 4-0237, BU 8-0561.**
Lapkričio mėn. 19 d. iki 25 d.
"FERIEN VOM ICH"
spalvotas filmas — su Rudolf Prack — Marianne Hold — Grete Weiser — Willy Fritsch — Hannelore Bollmann—
ir "WIEGENLIED"
su Irmgard Seefried nuo Vienos Opetos ir Metropolitan
ir "ERNTE — MELODIE"
Vokiška savaitės apžvalga.

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., **BROOKLYN, N. Y.**
Telefonas EV 7-2043

Pas mus

Birutė Nevickienė, žinoma teisininkė, paruošė New Yorko Lietuvių Dailininkų Sąjungos įstatų projektą, kuris formaliai priimtas neseniai įvykusiame tos sąjungos susirinkime.

Juozas Valakas, vienas Kario žurnalų redaktorių, pasitraukė iš eitųjų pareigų.

Dr. Vyt. Avižonis su žmona ir dukra išvyksta į North Caroliną aplankyti sūnau Petro, kuris mokosi Duke Universite te, taip pat brolį Kastantą, profesoriaujantį Elon College, N. Carolina. Avižoniai svečiuosis nuo 23 iki 29 dienos lapkričio.

Antano Matulio, žinomo siuvėjų kontraktoriaus, duktė Rita grįžo iš Europos, kur ji 13 savaičių laikotarpyje aplankė Austriją, Vokietiją, Olandiją, Belgiją, Šveidiją, Prancūziją ir Italiją.

Inž. K. Pusnikas grįžo iš Puerto Rico, kur jis išbuvo tris savaites. Pakeliui į Hastings, Mich., Pusnikas aplankė dukteris, brolį Petrą ir pažįstamus Brooklyne.

Vincė Jonuškaitė, operos solistė, grįžo iš Chicagos ir Toronto, kur ji buvo nuskridusi koncertuoti.

O. Baltrušaitytė, brooklynietė, šį šeštadienį susituokia su A. Mileriu. Tą pačią dieną susituokia Marija Danutė Savickaitė su Biručiu.

V. Žukauskas, dramos aktorius, praeitą šeštadienį dalyvavo Balfo koncerte, Elizabeth, N. J.

K. Jurgeliūnas, žinomas Nau josios Anglijos veikėjas, buvo atvykęs į ALT suvažiavimą New Yorke ir ta proga lankėsi Vienybės įstaigoje.

P. Pivarūnas, dabartinis Pittsburgho Universiteto Tautinių Kambarių Tarybos pirmininkas, buvo atvykęs į Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimą New Yorke.

Dr. P. Grigaitis, L. Šimutis ir M. Vaidyla praeitą sekmadienį kalbėjo New Yorko Lietuvių Tarybos surengtose prakalbose, kurios įvyko Apreiškimo parapijos salėje.

J. Ginkus praneša, kad jis baigia ruošti naujų lietuviškų kalėdinių atvirukų, kurie bus gaunami ne tik Brooklyne bet ir kitur.

J. Sodaitis, Gabijos leidėjas, praneša, kad Literatūros Metraštis, daugiau kaip 500 psl. leidinys su originaliais 70 autorių kūriniais, jau atspausdin tas ir paduotas rišyklai.

Kun. J. Pauperas iš Chicagos šį sekmadienį, lapkričio 21 d. 3 val. po pietų, laikys pamaldas lietuvių protestantų parapijos šv. Jono bažnyčioje, 197 Maujer St., Brooklyne.

Iz. Dilienė, J. Trečiokienė, P. Zarackas ir A. S. Trečiokas išrinkti Newarko Balfo skyriaus delgatais į Balfo seimą Clevelande.

Dr. J. A. Bučnys iš Baltimorės skaitys paskaitą Lietuvos pašto ženklų rinkėjų susirinkime, kuris įvyks šį sekmadienį, lapkrijio 21 d. 12,30 v. Atletų Klube, 168 Marcy Ave., Brooklyne.

V. Žilinsko iniciatyva, Baltic Freedom House New Yorke Rezistencinės Santarvės nariai pagerbė iš Paryžiaus atvykusį prof. G. Motore, nuoširdų Lietuvos ir lietuvių draugą.

New Yorkas ir Apylinkė

Strumskį palaidojus

Lapkričio 9 d. miręs visiems gerai žinomas brooklynietis Ksaveras Strumskis buvo palaidotas lapkričio 13 d. St. Charles kapinėse, Farmingdale, L. I.

Lapkričio 12 d. vakare J. Garšvos koplyčioje Brooklyno visuomenė buvo susirinkusi at sisveikinti su velioniu Ks. Strumskiu. Čia kalbas pasakė Stasys Gegužis iš Pennsylvanijos, Juozas Bačiūnas iš Sodus, Mish., Vincas Rastėnis, Vienybės red. Juozas Tysliava ir New Yorko Prekybos Rūmų pirm. Juozas Ginkus.

Lapkričio 13 d. velionis buvo nulydėtas į Apreiškimo parapijos bažnyčią, kur gedulingas pamaldas atlaikė klebonas kun. Nobertas Pakalnis. Kapinėse kalbėjo Lietuvos vicekonsulas Anicetas Simutis ir Brooklyno Operetės choro atstovas Petras Juknys. **J. V.**

Kitam numeryje plačiau apie velionį strumskį rašo A. Simutis. **Vien. Red.**

Skautų žiniai

Šį sekmadienį, lapkr. 21 d. 9,30 Apreiškimo par. salėje šaukiama iškilminga Vietininkijos sueiga Kariuomenės Šventei paminėti. Sueigos metu bus įžodis, kpt. V. Alksninio paskaita ir trumpa meninė dalis. Be to, kalbės skautų tėvų k-to pirm. A. Reventas. Visos skautės ir skautai privalo sueigoje dalyvauti uniformuoti. Kviečiami atsilankyti ir skautų tėveliai. Sueiga prasidės punktualiai.

Amerikos ir Lietuvos karių pagerbimas

Lietuvos Kariuomenės Šventės ir Amerikos Veteranų Dienos proga šį sekmadienį, lapkričio 21 d., 11 val. ryte, Amerikos Legiono Memorial Postas dalyvaus iškilmingose pamaldose Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Po sumos tai progai pritaikintą pamokslą pasakys kan. J. Meškauskas. Lietuviai legionieriai ir ramoviečiai dalyvaus organizuotai kartu su Legiono Posto vėliava. Šiame Lietuvos ir Amerikos žuvusių karių pagerbime ir jų minėjime visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

NEW YORKO TAUTININKAI PAGERBS LIETUVYBEI NUSIPELNIUSIUS LIETUVIUS

Visoje eilėje Amerikos lietuvių kolonijų buvo jau anksčiau viešai paminėti lietuviai geradariai, įvairiais būdais rūpinęsi tėvynės netekusiais tremtiniais.

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos pirmasis skyrius ryžtasi paminėti ir lietuvybei nusipelniusius lietuvius: rėmusius lietuviškąją kultūrą, lietuviškąjį meną, išlaikiusius gyvą lietuvybę savo šeimose ir kitais būdais atidavusius savo didelę duoklę lietuvių reikalui.

Šis iškilmingas lietuvybei nusipelniusių lietuvių pagerbimo aktas įvyks lapkričio 28 d. Schwaben Hall (474 Knickerbacker Ave.) Brooklyne. Be iškilmingo akto bus labai įdomi meninė programa, kurią at liks senosios lietuvių meno pajėgos. **N.**

Ruošiamasi paminėti spaudos jubiliejų

Brooklyno Vaidintojų Trupė, vad. dramos aktoriaus Vitalio Žukausko, spaudos jubiliejiniais metais, gruodžio 5 d. Apreiškimo parapijos salėje stato S. Kymantaitės-Čiurlionienės 4 v. dramą "Aušros Sūnūs". Veikale vaizduojama mūsų knygnešių sunkios dienos, kovojant su Lietuvos enengėjais — rusais, kurie draudė skaityti lietuvišką spaudą.

Veikalą turi pamatyti jaunuomenė kuri aik yra girdėjusi apie tai. Čia vaizduojamu būdu galės lengviau įsisąmoninti sunkų lietuviškos raidės, knygos kelią, kurį teko nueiti.

Vaidinime dalyvauja netik senieji Brooklyno Vaidintojų Trupės nariai, bet ir New Yorko Lietuvių Dramos Studijos, vad. H. Kačinsko ir J. Blekaičio klausytojai.

Spekatliui ruošiamos kilnojamos dekoracijos, kad galima būtų aplankyti ir kitas lietuvių kolonijas.

GYDYTOJŲ DRAUGIJOS VALDYBOS POSĖDIS

Lapkričio 14 d. įvyko New Yorko Liet. Gydytojų Draugijos Valdybos posėdis, kuriame nutarta šaukti visuotinį metinį tos draugijos susirinkimą gruod. 12 d. Apreiškimo parapijos mokykloje, Brooklyne. Tame susirinkime numatyti šie pranešimai:

Dr. V. Avižonis: Naujienos iš akių ligų **V. T.**

Dr. V. Tercijonas: Dr. Jonas Staugaitis, jo gyvenimo ir darbų apžvalga.

Dr. V. Ingelevičius: Dr. Vladas Nagevičius, jo gyvenimas ir darbai.

Pastarieji du pranešimai ski riami tų dviejų mirusių gydytojų atminimui.

BŪDAVO ROMANAS ANGLŲ KALBA

Stasiaus Būdavo romanas anglų kalba "The Forbidden Miracle" (Uždraustas stebuklas) jau baigiama spausdinti. Knyga leidžiama Comet Press Books Corporation New Yorke. Leidykla jau pradėjo romano reklamą amerikiečių laikraščiuose, per bibliotekas, klubus ir savo atstovybes Centrinėje bei Pietų Amerikoj, Europoj, Japonijoj ir kt. kraštuose.

SEKMADIENĮ FUTBOLAS

Lapkričio 21 d. Lietuvių SK žaidžia pirmenybių rungtynes su Elizabeth SC. Vieta — New Farmers Oval, Middle Village, Queens (mūsiškių aikštė). Pradžia 2,30 val. Priežaismyje susitinka antrosios komandos.

Dovana Balfui Baltic bv-vė Brooklyne padovanojo Balfui 100 dėžių Birutės saldainių, kurie Kalėdų švenčių proga pasiųsti į Europą mokyklinio amžiaus lietuvių jaunimui.

●

Dešimt sniego colių prilygsta vienam coliui lietaus.

BUDRIO PASKAITA

NEWARK, N. J.— Lapkričio 6 d. Lietuvių Sąjunga Ramovė New Jersey skyriaus Valdybos pastangomis buvo surengta prie uždarų durų paskaita, kurią skaitė Lietuvos Generalinis Konsulas J. Budrys.

Po paskaitos, prelegentui sutikus, buvo duodami paklausimai. Ta proga buvo alutis su užkandžiais. Dalyvavo ramovėnai ir jų svečiai.

Dalyviai buvo labai patenkinti Generalinio Konsulo Budrio paskaita.

Svečiai skatino ramovėnus dažniau surengti panašias paskaitas. **K. L.**

JAUNUOLIAI 8-16 METŲ

Šeštadienį, lapkr. 20 d. 1 v. į Apreiškimo parapijos patalpose kviečiami atvykti visi bernukai, norintieji stoti į skautus ir dabar priklausą skautų draugovei. Nuo 12 iki 16 m. amžiaus galės jungtis į darbą vyriausių skautų draugovę, kuriai vadovauja J. Ulėnas, o jaunuoliai nuo 8 iki 12 amžiaus bus suorganizuoti į jaunesniųjų skautų draugovę.

Namai pardavimui

NAMŲ SAVININKAMS: Turime šimtus nuomininkų, kuriems greitai reikia buto Brooklyne arba Queens County. Mes galime jūsų butą išnuomoti tokiam nuomininkui, kuris jums patinka. Butas gali būti su arba be centralinio šildymo. Patys nuomininkai išdekoruos visą butą. Už visą šį patarnavimą savininkui nieko nereikia mokėti. Jeigu turite arba netrukus turėsite tuščią butą, tuojau skambinkite mums telefonu: **VIrginia 9-842.**

APDRAUDA - INSURANCE

Mūsų apdraudos ekspertai tinkamai sutvarko ir parūpina visokią apdraudą namams, biznams, automobiliams, baldams ir Life insurance. Bet kurios apdraudos reikalu, prašome kreiptis mūsų įstaigon.

ORMAN & MICHELSON
111-15 Jamaica Avenue
Richmond Hill, N. Y.
VIrginia 9-0842
arba VIrginia 7-411
Valandos: Kasdien iki 8 val.

Automobilių savininkams

Lietuvių automobilių taisymo dirbtuvė, M. Z. Collision Works, 937 Grand St., Brooklyne, jau pradėjo mašinų paruošimą žiemai (pakeičia alyvą, atreguliuoja motorą žiemos važinėjimui .. ir pripila ("antifreze").

Taip pat mašinos paruošiamos žiemai ir iš lauko (polišiuojame — simonaizuojame, arba purškiame specialiais chemikalais) apsaugoti mašinos paviršių — dažus ir chromus nuo lietaus ir sniego.

Dabar pats geriausias laikas sutvarkyti Jūsų mašiną žiemai ištaisant ir nudažant sulankstytas dalis, kad apsaugojus nuo rūdijimo.

Be to, dabar pats geriausias mašinų pirkimo laikas.

Mes tarpininkaujame, apžiūrime mašinas ir padedame nupirkti.

Taip pat mes dažnai turime gerų automobilių, paliktų pardavimui.

Taigi, prieš pirkdami naują ar naudotą automobilį, patariame pasitarti su mumis.

M. & Z. Collision Works
937 Grand St.,
Brooklyn, N. Y.

Tel. 6684

CHEPEN'S CHARKOAL GALLEY

EDWARD S. CHEPENS, sav.

Puikiausias maistas gaminamas jums matant ant medžio anglies žarijų. Įvairūs gėrimai. Gražiausias restoranas West Palm Beach. Lietuvis savininkas.

701 South Dixie Hwy. (U. S. No. 1) West Palm Beach, Fla.

Tel. 2-8819

EMPIRE BAR AND GRILL

PUIKIAUSIAS RESTORANAS IR BARAS
Miami centre. — Lietuvis savininkas.
MUZIKA,— GĖRIMAI — GERA NUOTAIKA
101 N. E. FIRST AVE., MIAMI, FLORIDA

Tel. UN 62 237

NORMANDIE ISLE APARTMENTS

Įvairaus didumo butai. Dviem ir keturiems asmenim. Savaitei, sezonui ir visiems metams Kviečiami savi žmonės, lietuviai.

ALBERTAS J. NAVICKAS, sav.
1150 71 ST. MIAMI BEACH, FLORIDA.

BROOKLYNO VAIDINTOJŲ TRUPĖ

1954 m. gruodžio (December) 5 dieną

APREIŠKIMO PARAPIJOS SALĖJE

No. 5th ir HAVEMAYER STRETS

paminėjimui 50 metų nuo spaudos laisvės atgavimo stato

AUŠROS SŪNŪS

S. KYMONTYTĖS-ČIURLIONIENĖS
4 veiksmų dramą

BILIETAI $1.50 PRADŽIA 6 val. vakare
VAIKAMS $1.00 (punktualiai)
Bilietai gaunami pas J. Ginkų, 490 Grand St., Gabijoj, 380 Union Ave., ir prie įėjimo.

KVIEČIAME VISUS ATSILANKYTI

KAUNŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviškos dešros, skilandžiai ir kiti maisto produktai.

Tel. UL 8-7821
52 Hudson Av., Brooklyn, N.Y.

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Lietuvių veteranų organizacijų:
Ramovės, Am. Legiono ir Am. Liet. Legiono Postų
rengiamas,

įvyks lapkričio 21 d. sekmadieny,

SCHWABEN HALL,
474 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y.

Buvęs Lietuvos Šaulių Sąjungos Vadas plk. P. SALADŽIUS skaitys paskaitą

Meninėje dalyje dalyvaus solistas S. LIEPAS, aktorius H. KAČINSKAS, A. MROZINSKO vadovaujamas Skaučių Vyčių Oktetas ir Matulaitienės vedama Maironio Mokyklos Tautinių Šokių Grupė. Pradžia 5 val. p. p.

Konferuos p. A. SIMUTIS. Po meninės dalies šokiai grojant dideliam G. VEDEGIO orkestrui.

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS

SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9737

LESLIE HOTEL

I. NUSDARF, buvęs Knapp's Mention sav.

Puikūs, modernūs, dideli kambariai. Kiekvienas turi privačią maudynę, telefoną. Cedro spintos. Solarius. Tropiškas porčius. Keltuvas. Visa tai pačiame Atlanto pakraštyje. Europinė namų tvarka. Kavinė.

Ocean Drive at 13th St. Miami Beach, Florida

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

ŠOKIAI

PENKTADIENIŲ VAKARAIS

BARAS, RESTORANAS

SALĖ vestuvėms, susirinkimams, parengimams, etc.

●

Vyt. BELECKAS
savininkas

1883 MADISON ST. BROOKLYN 27, N. Y.
Tel. EV 2-9586 (Prie Forest Ave. stoties), Ridgewoode

WAGNER TEATRAS

110 Wyckoff Ave., arti DeKalb Ave. Brooklyn-Ridgewood
HEgeman 3-2613

Lapkričio mėn. 19 d. iki 25 d.

"MEIN HERZ DARFST DU NICHT FRAGEN"
Willy Birgel — Heidemaire Hatheyer — Maria Holst — Paul Hoerbiger — ir

"DU BIST MEIN GLUECK"
Benjamin Gigli.

Vokiška savaitės apžvalga.

M. and Z AUTO COLLISSION WORKS

I. MALDUTIS ir Z. ZALIAUSKAS
Lietuvių specialistų auto taisymo dirbtuvė
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.
(Tarp Morgan ir Bushwick Ave.)
Tel. EV 8 9794
Namų telefonai: HY 7-3247 ir GL 6-8659

SAVINGS ACCOUNTS CORDIALY INVITED

INTEREST — DIVIDEND LATEST QUARTERLY

2½% Per Year
Plus Extra ¼% Per Year

Your Deposits in This Bank Are Fully Insured Up to $10,000.

THE Kings County SAVINGS BANK

135 BROADWAY at BEDFORD AVE.
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Liet. Studentų Santaros New Yorko Skyrius kviečia visus į AKADEMINĮ VAKARĄ šeštadienį, lapkričio mėn. 20 d. Grand Paradise salėje, 318 Grand St., Brooklyn, N. Y.

PROGRAMOJE: H. KAČINSKAS, J. AUGAITYTĖ ir A. MROZINSKAS

ŠOKIAMS GROS AD. JAZAVITO ORKESTRAS

PRADŽIA 6 V. V.